

Uvodnik

Škofje krajevnih Cerkev Triveneta

Pismo vernikom ob začetku Leta vere

Dragi bratje in sestre, te dni začenjamo s posebnim časom milosti: z Letom vere. Papež Benedikt XVI. je oklical Leto vere, da bi ponovno našli veselje do vere in da bi ponovno imeli veselje do oznanjanja vere. "Vera je dar, ki ga moramo na novo odkriti, gojiti in o njem pričevati, da bi Gospod podaril vsakomur izmed nas možnost življenja lepote in veselja dejstva, da smo kristjani!"

Leto vere, ki je leto milosti, se bo začelo 11. oktobra letos ob petdesetletnici odprtja Drugega vatikanskega ekumenskega koncila in se bo končalo 24. novembra leta 2013, na praznik Kristusa Kralja vesoljnega sveta.

Leto vere nas vabi, da ponovno odkrijemo temelje naše vere, Jezusa Kristusa, in vabi k spreobrnjenju k Njemu, edinemu Odrašeniku sveta. On daje našemu življenju novo obzorje in odločno smer. V skrivnosti njegove smrti in vstajenju se kaže v polnosti Ljubezen, ki rešuje. Toda Leto vere nas kliče tudi k oznanjevanju Božje ljubezni vsem ljudem našega časa. Kristusova ljubezen, ki polni naša srca, nas sili k evangelizaciji. On nas pošilja po cestah sveta, da bi oznanjali evangelij vsem ljudstvom sveta, kot beremo v Matejevem evangeliju (Mt 28,19).

Da bi ponovno zaživel veselje do vere in radost za oznanjanje vere, smo v tem Letu vere povabljeni, da ponovno odkrijemo vsebine "izpovedne, obhajane, živete in molitvene" vere.

Prav na to nas opozarja sveti oče Benedikt XVI. v svojem apostolskem pismu Vrata vere: "Poznavanje vsebin naše vere je bistvenega pomena, da bi sami dali svojo privolitev, se pravi, da sami v polnosti potrdimo, z bistrim umom in voljo, kar nam ponuja Cerkev".

In dodaja še: "S tega vidika bo moralo Leto vere izraziti skupno prizadevanje za vnovično odkritje in študij temeljnih vsebin vere, ki so sistematično in organsko povzete v Katekizmu katoliške Cerkve. Tukaj se namreč pokaže bogastvo nauka, ki ga je Cerkev sprejela, hranila in posredovala naprej skozi svojo dvatisočletno zgodovino".

Dragi bratje in sestre, sprejmimo papeževo povabilo: z veseljem dajmo živeti Leto vere in poslušajmo Božjo besedo ter razmišljajmo skupaj bistvene vsebine krščanske vere. Postanimo pričevalci Božje ljubezni, da bomo vselej pripravljeni odgovoriti, če nas bo kdo vprašal za razlog upanja, ki je v nas.

Našim bratom pokažimo, kako vera Vanj dela naše osebno, družinsko in družbeno življenje bolj resnično, bolj pravično in lepše, saj obnavlja odnose prijateljstva, daje smisel delovnemu naporu, trudu pri vzgoji ter družbenemu delu, nam pomaga v boleznih, nam pomaga najti poln pomen našemu življenju.

Vsem vam, dragi bratje in sestre, voščimo, da bi živeli na najboljši možen način to izjemno Leto vere, da bi poživali, očistili, potrdili in z ljubeznijo izpovedali vašo vero vsem ljudem, ki jih srečujete, in to vsak dan v vašem življenju!

Zelarino (Benetke), 20. septembra 2012

Srečanje s predstavniki slovenskih katoliških organizacij Msgr. Dino De Antoni, iskrena hvala za skupaj prehojeno pot!

"Dobrodošli na škofovem domu". S temi besedami je apostolski administrator goriške nadškofije

msgr. Dino De Antoni v petek, 21. septembra, s toplo gostoljubnostjo, ki mu je lastna, sprejel predstavnike slovenskih katoliških ustanov iz Goriške. Slabih deset dni pred nedeljo, 30. septembra, ko se mu bodo goriški verniki v oglejski baziliki zahvalili za trinajst let skupaj prehojene poti in se poslovili od njega, je srečanje potekalo v t. i. dvorani nadškofov, na stenah katere visijo slike vseh dosedanjih goriških nadpastirjev, od Karla M. Attemsa dalje. Tik ob vratih je že slika msgr. De Antonija, delo akademskega slikarja in odličnega portretista Tomaža Perka.

Pokrajinski predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj se je prvi zahvalil nadškofu - tudi v imenu deželnega predsednika SSO dr.

Draga Štoker - za opravljeno delo in darovan čas, za pozornost do slovenske narodne skupnosti in našega jezika. Poudaril je, da je SSO nastal pred

Foto DPD

36 leti na temeljih slovenstva, demokracije in krščanstva; v goriški, tržaški in videmski pokrajini združuje 155 organizacij. Damjan Paulin, ki je predstavljal Katoliško tiskovno društvo in Zadrugo Goriška Mohorjeva, se je msgr. De Antoniju zahvalil, ker je znal sprejeti in razumeti duha večjezične in večplastne Gorice, ker je rad obiskoval naše ustanove, nas bodril in opogumljal s spodbudnimi besedami. Mara Črnič, predsednica upravnega odbora Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil

Komel, je poudarila pomen glasbe in petja za rast posameznikov in skupnosti ter se mu zahvalila za njegovo odprtost in humanost. Andrej Vogrič (SZ Olympia) se je spomnil na njegov obisk v telovadnici, ki je bil pravi dogodek za otroke. Mauro Leban se je - v imenu Mladinskega doma, Skupnosti družin Sončnica, slovenske duhovnjike in skavtske organizacije - toplo zahvalil "don Dinu" za način, kako se je predstavil, za to, kar je bil, prej kot za to, kar je naredil.

dalje na str. 5

Bodi človek!

S to številko je z zanimivimi članki spet izšla naša priloga Bodi človek! Priporočamo, berite!

Oglej, 30. septembra

Ob 17. uri bo v patriarhalni baziliki v Ogleju svečano slavje v zahvalo in pozdrav msgr. Dinu De Antoniju

NOVI
GLAS

Obiščite nas na našem portalu
www.noviglas.eu
in na družbenem omrežju
www.facebook.com/noviglas

MIRENSKI GRAD Kvaternica: praznovanje ob 100-letnici prihoda očetov lazaristov

Pomembno duhovno središče goriškega dela in cele koprške škofije

Praznovanje letošnje Kvaternice na Miremskem Gradu, ki poteka vsako tretjo nedeljo v mesecu septembru ob godovnem dnevu Žalostne Matere Božje, je bilo posebno slovesno, saj se je z njo začelo obolenje praznovanje ob 100. obletnici prihoda lazaristov v Marijino svetišče.

V petek, 21. septembra, je bil koncert sakralne glasbe, na katerem so nastopili baritonist Zdravko Perger, orglavca Gregor Klančič in dramski igralec Zoran A. More. V soboto zvečer je bila mladinska maša, ki so jo oblikovali mladi z Gradu v sodelovanju z mlajšo skupino Vipavskih tamburašev. Po maši so pripravili procesijo z lučkami ter peli litanije Matere Božje. V veliki dvorani bližnjega Gnidovčevega doma duhovnih

Dino De Antoni v prisotnosti koprškega škofa msgr. Jurija Bizjaka. Obred je spremljalo čudovito petje cerkvenega zbora, ki ga je vodil Andrej Budin.

Kot je uvodoma povedal vizitator slovenske provincije Misijonske družbe Pavle Novak, ki je pozdravil škofa, sobrate, sestre usmiljenke in številne navzoče vernike iz Mirna in okoliških vasi, je visoki jubilej priložnost za spomin na vse misijonarje, ki so z veliko požrtvovalnostjo in močno vero postavili na noge pomembno duhovno središče, hkrati pa tudi priložnost za nov začetek. Msgr. De Antoni je izrazil veselje, da se je lahko udeležil praznovanja v svetišču, ki ga je njegov predhodnik Frančišek Borgia Sedelj pred sto leti zaupal očetu lazaristom, duhovnim sinovom sv. Vincen-

Msgr. J. Bizjak, msgr. D. De Antoni in vizitator g. P. Novak (foto DPD)

radi skupaj srečujejo v Celju, ki velja za njihovo materno hišo. Zdaj niso lahki časi, a gledati moramo naprej, je dejal g. Jernej.

Škof msgr. Jurij Bizjak se je v homiliji ob stoletnici podpisal izročilne listine (1. novembra 1912) in ob začetku praznovanja stoletnice prihoda lazaristov iskreno zahvalil Misijonski družbi in vsem njenim članom za njihovo blagodejno prisotnost v škofiji, za zvesto službo krajevnih Cerkev, za plemenito delo, ki ga skrbno in vestno opravljajo za rast in širjenje Božjega kraljestva. "Mirenski Grad je postal pomembno duhovno središče goriškega dela in cele koprške škofije predvsem po zaslugi patron lazaristov". Svoji deželji so s svojo navzočnostjo, s svojimi molitvami in žrtvami prispevale tudi sestre usmiljenke, ki so lansko leto

slavile 50-letnico svojega prihoda na to postojanko. V svojem nagovoru je nato povedal, da je spomin na Žalostno Mater Božjo tudi spomin na vse bridkosti, ki so Sveto Devico zedevale, ker je postala Mati Rešitelja ne samo na telesnem, temveč tudi na duhovnem področju, saj je vse preizkušnje svojega Sina izkusila tudi ona od rojstva v betlehemiški votlini do križa na Kalvariji. Kristusovega trpljenja in smrti "se ne spominjamo z namenom, da bi nam to jemalo smelost in pogum, temveč z namenom, da okrepimo in utrdimo svojo potrpežljivost in vztrajnost za prenašanje naših vsakdanjih križev in težav". Prav tako se grenkih bridkosti Blažene Device spominjamo z namenom, "da se vadimo po eni strani v sprejemanju presenetljivih Gospodovih izzivov in preizkušenj, po drugi strani pa v izkazovanju sočutja in prizanašanju ter odpuščanju sovražnikom. V obeh smereh je Blažena Devica s svojim 'zgodbi se mi po tvoji besedi' privlačen vzor in svetel zgled".

DD

(Več fotografij na: www.noviglas.eu)

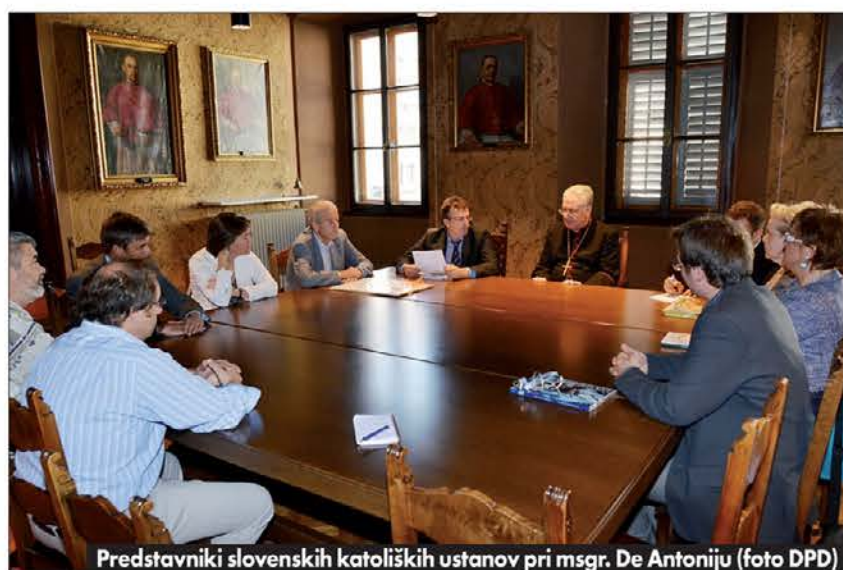
S 1. strani

Msgr. Dino De Antoni, iskrena hvala za skupaj prehojeno pot!

Tajnik krožka Anton Gregorčič Julijan Čavdek je omenil nelahke trenutke za politiko in Cerkev v Italiji in Sloveniji ter podčrtal prepotrebno angažiranost kristjanov za lepšo prihodnost naše zemlje. Predsednik Združenja cerkvenih pevskih zborov Dario Bertinazzi se je nadškofu - tudi v imenu številnih mladih sodelavcev - zahvalil za to, da mu je slovenska stvarnost prirasla k srcu. Predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franka Padovan se mu je zahvalila za prisotnost na najrazličnejših prireditvah Zveze in ga prosila, naj še naprej moli za nas. Franka Žgavec se je kot predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž spomnila 50. obletnice centra in njegovih ustanoviteljev, goriških duhovnikov, ki so postavili trdne temelje raznolikemu delovanju v današnjem zelo živahnem središču. Zahvalila se mu je za prisotnost in molitve ter zaželela še veliko srečnih let, polnih miru. Msgr. De Antoni je povedal, da

ga je škofovska služba v Gorici pred 13 leti presenetila, saj naših krajev ni poznal, rad pa je prišel z odprtim in iskrenim srcem med ljudi. Patriarh Marco Ce in nekdanji nadškof Andrea Pangrazio sta ga že pred nastopom službe opozorila, naj se nauči slovenskega jezika. Priznal je, da mu to morda ni uspelo, kot bi želel. Razumel pa

pani. Pred prihodom v Gorico je v spremstvu zanesljivih mentorjev prepotoval Slovenijo, spoznal njene kraje in kuhinjo, več pa je odnesel od Kacinove slovnice, ki je še veliko let po prvi izdaji po njegovem mnenju odličen in nadvse koristen učbenik. Ohranjanje lastne identitete in utrjevanje njenih temeljev sta nujno potrebna za

Predstavniki slovenskih katoliških ustanov pri msgr. De Antoniju (foto DPD)

je, da lahko le prek jezika spoznava in razume stvarnost in kulturo ljudi, ki so mu bili zau-

zdavno soočanje z drugimi, je dejal. Zato je navzoče še enkrat spodbudil k zvestobi jezikovno-

im, kulturnim in verskim koreninam, da bi vredno nadaljevali svoje delo za slovensko narodno skupnost, odprti tudi za italijanski in furlanski svet. Spoznal je tudi, "kolikšen delež je dala slovenski kulturi krščanska vera: brez tega, kar so naredili primorski duhovniki v teh krajih, bi odmanjal velik del slovenske zgodovine in kulture". Zato je pomembno, da molimo za duhovne poklice, saj italijanski duhovniki, ki se naučijo slovenskega jezika, kljub vsej dobri volji ne zmoredjo ujeti najgloblji vzgibov slovenske duše. Prisotne je še srčno spodbudil, naj Slovenci gojimo lastno istovetnost na tak način, da razlike ne bodo razdvajale ljudi, temveč jih še bolj povezovale in združevale. To prizadevanje naj bo vzajemno. O svoji "humanosti" je povedal, da jo je podedoval od staršev, nalezl se je je v družini ribiča iz Chiogge, saj "smo otroci morja, kjer veje duh odprtosti in sprejemanja". Na koncu je še povedal, da je že položil na srce svojemu nasledniku, msgr. Carlu Mariji Redaelli, to, kar sta pripravila njemu patriarh Ce in msgr. Pangrazio... "Po možnosti mu podarite Kacinovo slovnico"!

Danijel Devetak

GORICA Program prihoda nadškofa Redaelli

"Kot pastir, ki stopa iz templja naproti ljudem"

Ze bežen pogled na spored prihoda novega goriškega nadškofa v Gorico pove marsikaj o tem, s kakšnimi nameni prihaja iz Milana v mesto ob Soči msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli. "On sam je želel nastopiti novo službo na nov način", je v petek, 21. septembra, povedal na tiskovni konferenci v palači škofijskega ordinariata msgr. Adelchi Cabass. "Kot pastir, ki stopa iz templja in gre naproti ljudem".

Sobota, 13. oktobra: ob 15. uri

se bo na trgu Republike v Trzinu srečal z delavci, in to ne le s tistimi, ki imajo opraviti s krajevnimi industrijskimi obrati, temveč z vsemi, ki delajo na kate-remkoli področju, v družini, na kmetih, v civilni družbi, tudi prostovoljno, je podčrtal g. Franco Gismano. **Ob 20. uri** se bo v stolnici v Červinjanu srečal z mladimi, "njim je namenjena ena prvih besed novega nadškofa", je povedal g. Cabass. "Nobene pridige ne bo, temveč poslušanje in dialog".

Nedelja, 14. oktobra: okrog 9.20

se bo srečal z redovnicami v inštitutu Rosa Mistica v Krminu (tam jih je "na počitku" okrog 150), torej: pozornost do ostarelih in trpeh. Nato bo obiskal inštitut za psihopedagoško pomoč Villa Santa Maria della Pace v Medeii, kjer se bo srečal z mladimi s posebnimi težavami. **Ob 15. uri** je na sporedu besedno bogoslužje v Ogleju: msgr. Redaelli bo v baziliki počastil relikvije oglejskih mučencev, zmolil ter prejel prstan in križ, ki ju je Marija Terezija poklonila prvemu goriškemu nadškofu Attems. Gre za simbol kontinuitete goriških nadškofov. Na njegovo izrecno željo bodo tam prisotni tudi predstavniki drugih verstev, poseben prostor bo posevečen bolnikom. Sprevod bo nato krenil proti Gorici.

Ob 16.45 je predviden prihod v mesto. Pred stolno cerkvijo ga bo v imenu meščanov pozdravil župan Ettore Romoli. **Ob 17. uri** slovesna sv. maša: prebrali bodo papežev bulo, s katero je Benedikt XVI. imenoval msgr. Redaelli za goriškega nadškofa, apostolski administrator msgr. De Antoni pa mu bo podelil zgodovinsko pastirsko palico, ki se uporablja samo za velika slavlja.

Novega nadškofa bodo pozdravili predstavniki duhovščine, dekani, diakon, redovnica, redovnik in družina. Prisotni bodo tudi verniki iz Lombardije, somaevalni bodo škofje iz vsega Triveneta, Slovenije, Avstrije ter drugih krajev, ki izhajajo iz oglejske Cerkev. Na trgu pred

stolnico bo na razpolago zbrani množici tudi velik ekran. **Ob 19.30** se bo novi nadškof v palači škofijskega ordinariata srečal s predstavniki oblasti in krajevnih javnih uprav.

Ponedeljek, 15. oktobra: zjutraj se bo nadškof v duhovniškem domu v Semenški ulici v Gorici srečal z duhovniki in osebje. **Ob 11.30** bo šel h kapucinom, ki upravljajo menzo za revne: kosil bo z njimi, s kapucini in prostovoljci, ki tam redno skr-

bijo za revne. **Ob 15. uri** bo obiskal Zavod Svete Družine, kjer se bo srečal z gostjama, s slovenskimi redovnicami, mladimi in družinami, ki obiskujejo slovensko ustanovo. **Ob 16. uri** bo nadškof obiskal goriško bolnišnico Sv. Janeza od Boga, kjer se bo v kapeli ustavljal v molitvi, srečal se bo z vodstvom zdravniške strukture, osebje in bolniki.

Msgr. De Antoni je povedal, da bo še nekaj časa ostal v Gorici, da bo pospremil msgr. Redaellija na njegovih prvih korakih. Prepričan je, da bo novi nadškof našel dobre sodelavce. Med drugimi to ni prvi ugleden Milančan, ki prihaja v naše krajev. "Njegov predhodnik sv. Ambrož je prišel v 4. stoletju iz lombardske predstolnice v Oglej, kjer je vodil pomemben koncil".

Msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli se je rodil 23. junija 1956 v Milanu. Dne 14. junija 1980 ga je kard. Carlo Maria Martini posvetil v mašnika, 5. junija 2004 pa ga je kard. Dionigi Tettamanzi posvetil v škofa. Dne 28. junija 2012 je bil imenovan za 17. goriškega nadškofa in metropolita. Dotlej je bil generalni vikar in pomožni škof v milanski nadškofiji. / DD

Otočec 2012

Prebudimo Slovenijo

Zbor kristjanov in drugih ljudi dobre volje
Sobota, 13. oktobra 2012, od 9.30 do 13.30
športni center Otočec

Matija Ogrin: Osrednje predavanje o slovenskih razmerah
France Cukjati: Politika, kaj je to?

Jože Ramovš: Dober kristjan, pošten državljan

Ivo Kerže: Kriza družine - mati vseh kriz

Vlasta Sagadin: Slovensko šolstvo, kje si?

Japlec Jakopin: Pogled na slovensko gospodarstvo

Ivan Kukar: Pravo in gospodarstvo

Helena Jaklitsch: Slovensko zgodovinsko med znanostjo in ideologijo

Vinko Vasle: Psihopatologija slovenskih medijev

Miha Movrin: Med ljubeznijo in kritičnostjo do Cerkev

Berta Golob: Materni jezik - kruh naš vsakdanj

Več info na www.prebudimoslovenijo.si in na www.facebook.com/prebudimoslovenijo

Fotoklub Skupina75

14. Fotosrečanje v Kulturnem domu v Gorici

Goriški fotoklub Skupina75 (www.skupina75.it) že štirinajstič pripravljaja srečanje s fotografijo in fotografiji v Kulturnem domu v Gorici s predstavitev avtorjev različnega geografskega in kulturnega porenja. Na razstavi se predstavljajo: dva slovenska avtorja, Borut Peterlin z nizom fotografij, izdelanih s prvobitno tehniko mokrega kolodija, in Rajko Žbogar, mojster digitalne kompozicije; Pordenončanka

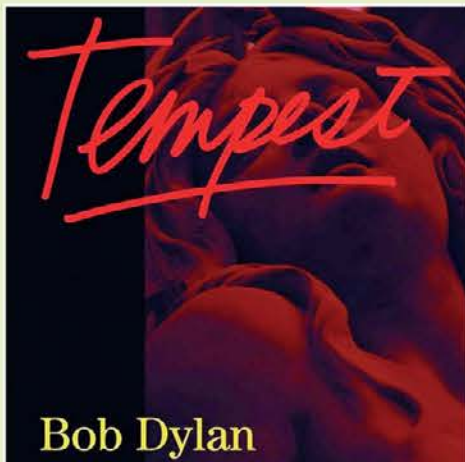
Francesca Cristin, ki obdeluje avtoportret in predstavlja analogne povečave velikega formata, Thomas Ortolan iz Veneta s slikami, ki na svež in ironičen način prevrednotijo svet mode, Massimo Marchini iz Senigallie s svojimi "cianotipijami" s starodobnim priokusom, kot predstavnik Fotokluba Skupina75 pa Enzo Tedeschi iz Krmina s svojimi svetovi, ki lebdijo med metafiziko

in nadrealizmom. Letošnji gostje mednarodnega kulturnega dogodka so člani fotokrožka Circolo dell'Immagine "La Loggia" iz kraja Motta di Livenza z obsežnim izborom fotografij. Odprtje letošnjega Fotosrečanja Skupine75 bo kot vsako leto v Kulturnem domu v Gorici, v soboto, 29. septembra, ob 18.30. Razstava je sad sodelovanja s Kulturnim domom, Glasbeno matico in ZSKD. Pokrovitelji so goriška pokrajina in občina ter slovenska fotografska zveza FZS. Večer bo uvedel predsednik fotokluba Silvan Pittoli, gojenci Glasbene matice pa bodo z glasbenimi utrinki popestrili kulturni dogodek. Podatki fotografov in predstavitev kritičarke Lorelle Klun in nekaj reprodukcij del so zbrani v obsežnem katalogu, ki so ga uredili člani Skupine75, oblikoval ga je Igor Škorjanc, za prevode pa je poskrbel Vili Princič. Razstava bo odprta do 13. oktobra, ob delavnikih od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00 ter ob prireditvah. Dodatne informacije: marko@skupina75.it; info@skupina75.it; www.skupina75.it

Poslušajmo ... z branjem

Bob Dylan – Tempest (Columbia, 2012)

Tam, na vznožju griča stoji mestece, kjer govorijo nerazumljiv jezik. To je škrlatno mesto, kraj sedmih čudes sveta, kjer dobro in slabo sobivata na prašnih ulicah. Pomislite na pionirje ameriške glasbe in imena, kot sta Henry Lee e Omie Wise. Ste že kdaj poslušali sence nekega drugega časa, ki jih je filmograf Harry Smith na terenu posnel med leti 1927 - 1932 in so izšli v šestdelni zvočni zbirki "Anthology of American folk music" leta 1952 pri antologistični Smithsonian Folkways? Če še ne, pa dajte: to so drobci ruralnega folka, zvok prašnega wild westa, bogastvo neizmernih

Bob Dylan

razsežnosti. Bob Dylan se je rodil tam, v tem mestecu, lahko rečemo 'v tej plošči'. "Rodil sem se tam. Zdaj, po nevihti, je to le kraj škrlatne lepote". Scarlet town je himna. Bob Dylan s svojo poezijo v glasbeni obliki potuje po svetu že pol stoletja. V času populistične hipijade je postavil na noge vzporedni tir, kjer je namesto utapljanja v "župi" samodestruktivne progresivnosti deklamiral svojo resnico, "reformistično" vizijo družbene angažiranosti pod imenomalec pacifizma, človekovih pravic, zdrave kontrakulture. Če to kaj pomeni, prelistajte Dylanovo stran na Wikipediji in jasno vam bo, čemu je posvetil svoje življenje. Kantavtor med kantavtorji, ena izmed ikon globaliziranega sveta, je svoje izrazoslovje utemeljil na country/bluesu, gospelu, rock and rollu, rockabiliju, jazzu in swingu, za katerimi stojijo polnopomenski teksti. Bob Dylan je deklamacija in akustična kitara. Čeprav je težko pričakovana plošča Tempest še marsikaj drugega, je samo to skupni imenovalc, prafaktor, prapočelo Dylanovskega sveta.

10 novih skladb v nevihtnem albumu je najvil 17. julija letos, na prodajne police pa so ga postavili 11. septembra. Pravo mrzlico in a priori evforijo nad novo mojstrovino so podžgale besede o naslovni skladbi, ki naj bi trajala nad 14 minut (tako tudi je), shuffle singleca Duquesne Whistle pa je umirila in prepričala še zadnje dvomljivce. Velikan petja zgodb stopa na vrh novega tisočletja s ploščo, ki ne bo zakopana v glavnini dylanovskih stvaritev. Kljub temu da je glasbenikov danes več kot poslušalcev, je Bob Dylan eden redkih, če ne edini, ki lahko sredi 21. stoletja poje tako, kot je nekoč. In hkrati novo.

Bob Dylan vam bo povezal desni in levi možganski del. Neprecenljivo!

Jernej Šček

Pilonova galerija Ajdovščina
Slikarska razstava
Milana Klemenčiča

Slikarska razstava del Milana Klemenčiča je na ogled do 28. septembra 2012 znotraj urnika galerije (od torika do petka od 8.00 - 16.00, zunaj urnika je ogled za skupine možen po predhodni najavi). Dne 21. septembra je bil v galerijskih prostorih kulturni večer, posvečen slikarjevi hčerki Mojci Klemenčič.

Pilonova galerija je želela s slikarsko razstavo Milana Klemenčiča izraziti hvaležnost Mojci Klemenčič za podarjene slike in risbe njenega očeta ter izkazati spoštovanje umetniku, ki je s svojo ustvarjalnostjo na področju slikarstva, fotografije in lutkarstva oplemenitil in obogatil ne le naše kraje, temveč tudi širšo slovensko deželo. Klemenčičev slikarski in risarski opus nam na iskren in odkrit način orisuje podobo takratnega časa in ljudi, obenem pa predstavlja dragocen dokument življenja in dela samega umetnika.

Milan Klemenčič je bil rojen 7. marca 1875 v Solkanu pri Gorici materi domačinki Ani Verdikon ter očetu Štefanu, ki ga je skozi življenje spremljal tudi likovni talent. Milan, drugorojenec med štirimi otroki, je že v rani mladosti postal sirota in zanj je potlej skrbel njegova nona Katarina Verdikon. Gimnazijo je obiskoval v Gorici (1885-1889), kjer se je tudi prvič srečal z lutkami, ter v Trstu (1890). Bil je eden redkih primorskih umetnikov predvojnega generacije, ki so študirali tudi na italijanskih likovnih akademijah - najprej na beneški slikarski akademiji (1891), naslednje leto pa še na akademiji Brera v Milanu (1892). Leto

pozneje je vpisal študij na Kraljevi bavarski akademiji upodabljaljoče umetnosti v Münchnu ter v mestu, po Jakopičevem pričanju "zbirališču vseh mednarodnih umetnikov", obiskoval tudi gledališki tečaj pri Karlu Lautenschlägerju. Po študiju je Klemenčič stopil v mornarico ter odslužil vojaški rok kot enoletni prostovoljec. L. 1899 se je poročil z Josipino (Pepco) Lorenčuti iz

Solkana. V naslednjih treh letih se je družina povečala za dva člana - sinova Milovana (1900) ter Sava (1902). Klemenčič je kot sodniški uradnik služboval v Bovcu in Gorici, v letu 1901 pa je obiskoval še letni semester na slikarski akademiji v Münchnu. Leta 1903 je nastopil službo sodnega kanclista v Ajdovščini in poln ustvarjalnega zagona začel plodno slikarsko obdobje. Klemenčiča slikarja je v njegovih "šturskih časih" občudoval mladi realčan Veno Pilon, ki je postal njegov sodelavec pri lutkah, pozneje pa mu kot študent na akademiji poročal iz Prage o lutkovnem gledališču. 22. decembra 1910 je Klemenčič izpeljal krstno predstavo svojega Malega marionetnega gledališča in Šturje so tako postale rojstni kraj izvirnega slovenskega marionetnega gledališča. Klemenčič, tudi avtor prvih barvnih posnetkov na Slovenskem iz leta 1910, je svoje fotografije opremil z vo

Milan Klemenčič, Pepca Klemenčič roj. Lorenčuti, 10. 2. 1906, olje/platno (foto Primož Breclj)

natančnostjo, dosleden je bil tudi pri podnaslavljanju slik - od tod tudi zanimivo in stvarno soočanje s časom, saj je zapisal tudi dan, ko je bilo delo dokončano. L. 1913 je bil Klemenčič potrjen kot učitelj risanja na obrtno-nadaljevalni Šoli in takrat že petčlanska družina - leto poprej, 10. decembra 1912, se jima je v Šturjah rodila še hčerka Mojca -, se je preselila v Šaplovo

hišo na šturskem placu. Klemenčič je bil po izbruhu vojne 1914 poklican kot črnovojniki v vojsko, žena pa se je z otroki zaradi njihovega šolanja v Gorici preselila v Solkan. Po koncu vojne se je z družino najprej naselil v Domžalah, nato pa v Ljubljani. V

Milan Klemenčič, Lastna podoba, 1906, olje/platno (foto Primož Breclj)

prestonici se je Klemenčič spet posvetil lutkam; ustanovil in vodil je Slovensko marionetno gledališče, nekaj časa pa je opravljal tudi službo šefa opreme obeh osrednjih slovenskih gledališč, Drame in Opere. Po prenehanju delovanja marionetnega gledališča v letu 1924 je svoje ustvarjalne moči spet namenil slikarstvu. Umrl je v Ljubljani, 5. februarja 1957.

Klemenčič v času svojega življenja ni doživel samostojne predstavitve svojega slikarskega opusa, in je, kljub prigovarjanju prijateljev, najprej razstavo, nekako stal v ozadju. Mogoče je bil vzrok tega tudi dejstvo, da je bil Klemenčič malce osamljen umetnik, ki

se nikoli ni vključeval v kako skupino. Zvesto in dosledno zapisan realizmu je sicer spremljal ustvarjalnost sodobnikov, a s konservativnimi zadržki, čeprav sta se ga bežno dotaknila tudi impresionizem ter neompressionizem. Na pobudo Vena Piona je leta 1970 Goriški muzej, ki danes hrani del Klemenčičevega opusa, pripravil spominsko slikarsko razstavo: na gradu Kromberk so

bili predstavljeni Klemenčičevi goriški motivi, v avli današnje dvorane Prve slovenske vlade v Ajdovščini pa so se motivom iz Goriške in Vipavske doline pridružili tudi portreti domačinov. V letu 1976, ob retrospektivni razstavi Slikar in lutkar Milan Klemenčič 1875 - 1957 v Goriškem muzeju, je Klemenčičev slikarski opus doživel prvo strokovno izčrpno obravnavo s strani umetnostnega zgodovinarja Marka Vuka.

V preteklih petih letih je bilo Klemenčičevo slikarsko, fotografsko in lutkarsko delo večkrat predstavljeno javnosti: v novembru 2007, ob 50 letnici umetnikove smrti, je Pilonova galerija pripravila pregledno razstavo Milan Klemenčič

1875-1957, slikar, fotograf, lutkar, ter z njo zajela vse tri medije ustvarjanja človeka, ki je s svojim delom zapisan v slovenskem slikarstvu, fotografiji in lutkarstvu. V lanskem letu je Lutkovno gledališče Ljubljana izdalo monografijo Milan Klemenčič. Iskalec lepote in pravljicnih svetov, dramaturga Matjaža Lobode, ki se je posvetil Klemenčičevemu lutkarskemu opusu. Pilonova galerija je letos že v drugi počastila Klemenčičevo slikarsko ustvarjanje - v mesecih od aprila do junija je OŠ Šturje Ajdovščina v svojih prostorih že imela v gosteh razstavo z izbranimi deli iz donacije.

Tokratna razstava predstavlja Klemenčičeve slike in risbe, ki jih je Pilonova galerija v preteklih dveh letih prejela v dar od umetnikove hčerke. Donacijo sestavlja 19 slik v oljni tehniki na različnih nosilcih (platno, lepenka ali les), med njimi sta dve še v začetni zbirki, ter 17 risb s tušem ali svinčnikom na papir, zajetih tudi iz skicirke. Ti risarski utrinki, male razpoloženske "vinjete", predvsem duhovito in pronicljivo v karikaturo zajeti "portreti" ljubljanskih meščank, pa tudi secesijsko zasnovane risbe ter mestne vedute, zarisane s svinčnikom, kljub svoji časovni oddaljenosti in zato nostalgični noti nekako dopolnijo in osvežijo spomin na Klemenčiča, zapisovalca takratnega življenja in časa.

Spremljajoči katalog (z besedilom Tanje Cigoj ter oblikovanjem Primoža Breclja) vsebuje tudi podroben seznam podarjenih Klemenčičevih del.

JOLKA MILIČ

TUJI PESNIKI O NAŠIH KRAJIH IN LJUDEH

Irene Navarra

je kot platno za ptiča telesa.
Kot sekire vklesane v kamen.

Prediren s Kostanjevice

Prediren s Kostanjevice
ob strogem zvenu s Svete Gore
je odmev, ki se razlega,
ko zadonijo zvonovi.

S karminom in zlatom na licih,
kakor list med trtnimi listi,
se usklajujem kot kristalna oktava
z očarljivo harmonijo.

Trume vran. Škorci

Trume vran. Škorci,
prepodeni z dreves zlatih jabolok,
divje prhutanje peruti.
Besni kriki se izmenjavajo s tšino.
Gosti oblaki kot vroč in kipeč skrilavec
pa naelektren svinec se spentljajo
razvežejo curljajo v težkih kapljah
na presušeno rast, ki plamti
kot zamaknjeni amarant.
Masivna zgradba Kostnice

O avtorici

Italijanska pesnica in literarna kritičarka Irene Navarra se je rodila v Gorici 3. septembra 1948, kjer tudi živi in je do upokojitve poučevala italijansko in latinščino na tamkajšnjih srednjih šolah. Izdala je štiri pesniške zbirke: Esclusioni (Izključitve), za katero je prejela nagrado Cesare Pavese, nekaj let kasneje pa Gli occhi del fratello (Bratove oči), ki je bila deležna mednarodne nagrade Mesta Ancone; leta 2002 je izdala zbirko Margini (Obrobja) in tri leta kasneje Dettagli (Podrobnosti). Istega leta 2005 je uredila antologijo mladih italijanskih pesnikov iz Julijske krajine z naslovom La vita e' so-

gno - Microcosmi di poesia (Življenje je sen - Pesniški mikrokozmosi), v njej pa so zastopane pesmi, ki so bile napisane v njenih Delavnicah kreativnega pisanja. Leta 2009 je izšla monografska knjiga pesnice in slovenskega slikarja Roberta Faganela La terra, la visione (Zemlja in prividi) s številnimi reprodukcijami slikarjevih del in z nizom njenih pesmi, nekatere od njih so prevedene v furlanščino in slovensščino. Nalašč za Novi glas prevedeni pesmi sta iz te naravnost razkošne zbirke, tudi po oblikovni plati izjemno lepe. Izšla je

Irene Navarra (foto JMP)

na Goriškem pri založbi Edizioni della Laguna, ki je daleč naokrog znana po zelo skrbno izdanih publikacijah.

Prevedla iz italijansčine in napisala beležko
Jolka Milič

Kratke

Romanje v Medžugorje

Letošnje jesensko romanje bo od 5. do 8. oktobra. Odhod v petek zjutraj iz Rožne Doline, prihod na romarski kraj zvečer istega dne. Na romanju bodo vsakodnevna večerna sv. maša, vzpon na hrib Križevac, molitev na Hribu prikazovanj, obisk "Cenacolo" in Majčinega sela. Vrnitev domov bo naslednji ponedeljek v večernih urah. Za potovanje je potrebna veljavna osebna izkaznica. Romarji s Tržaškega po dogovoru vstopijo v avtobus na Kozini. Vpisovanje pri g. Darkotu v Gorici, tel. (+39) 0481 882395 ali (+39) 0481 32121; pri ge. Ani (SLO): 05-3022503; pri župniku v Zgoniku, tel. 040 229166. Pred odhodom se priporoča molitev devetdnevnic.

SSG / 110 okusnih let

Pred javno predstavitvijo programa letošnje sezone je Slovensko stalno gledališče poskrbelo za duhovit uvod v jubilejne dogodke s predstavo 110 Okusnih let, ki je bila premierno uprizorjena v sredo, 19. septembra, v gledališču Franco in Franca Basaglia pri Sv. Ivanu. Produkcija, ki je nastala po zamisli in v režiji Sabine Morena, spada v skupni projekt Pokrajine Trst in tržaških gledališč "Teatri a Teatro... Aspettando Next". V skladu z letošnjo temo expoja NEXT je "prehrana" postala rdeča nit festivala, zato je tudi SSG iskalo navdih v kuhinji, kjer je našlo tudi sestavine za prvi poklon 110-

letnici ustanovitve Dramatičnega društva v Trstu, ki bo zaznamovala celo sezono. Režiserka je sodelovala z igralko SSG Laro Komar in izvedenko za kraško kuhinjo Vesno Guštin in jima napisala tekst, v katerem vsaka lahko igra sebe. Na odru sta Vesna in Lara teta in nečakinja, ki v zaupnem in dišečem ozračju kuhinje pomešata pogovore o gledališču, ljubezni, starih tradicijah in novih težnjah za bolj ali manj okusne recepte. Sestavine predstave so raznolike in tudi jezik je mešanica italijanščine, slovenščine, kraškega in tržaškega narečja s kančkom francoščine. Predstava je doživela premiero v dvojezični različici, slovenska različica pa bo do konca novembra gostovala po društvi tržaške, goriške in videmske pokrajine kot prijetno vabilo k abonmaju. Od 2. oktobra dalje bo namreč ogled predstave dopolnila predstavitev programa nove gledališke sezone SSG z možnostjo vpisovanja abonmajev.

Slovenska prosveta in Radijski oder / 15. Gledališki vrtljak

Z vilami in škrtati v začaran svet gledališča

Letošnja tiskovna konferenca nove sezone Gledališkega vrtljaka je potekala v prav posebnem okolju: sicer ne zaradi lokacije (bila je namreč v tradicionalnih prostorih

Slovenske prosvete na Donizettijevi ulici), temveč zaradi okrašenosti sejne dvorane, na stenah katere so prireditelji otroške gledališke ponudbe, to sta Radijski oder in Slovenska prosveta, razobešili vse dosedanje barvane plakate Gledališkega vrtljaka. Štirinajst jih je bilo doslej! Nova sezona, petnajsta po vrsti, je zato na pol jubilejna.

Uspešnost gledališkega dogodka se je v teh letih ohranila, ali bolje rečeno, večala zaradi sprotne svežine in kakovosti ponudbe, organizacijske ustaljenosti in navsezadnje tudi poslanstva. O tem je na tiskovnem srečanju najprej spregovoril predsednik RO Marijan Jevnikar. "Radijski oder je že pred leti čutil potrebo, da se poleg z rednim delovanjem tudi na drugačen način posveti negovanju lepega slovenskega jezika", je dejal. Jevnikar je obenem poudaril, da je prirediteljem, kljub

splošni finančni stiski, uspelo ohraniti iste cene abonmajev kot v prejšnjih letih: to tudi zaradi finančne pomoči RS in dežele FJK. Osrednja duša Gledališkega vrtljaka Lučka Susič je nato podrob-

obiskovalce oziroma njihove vozilke.

Druga predstava bo v sklopu Koroških kulturnih dnevoev na Primorskem 21. oktobra, ko bo Lutkovna skupina KPD Šmihela

Lučka Susič, Marijan Breclj in Marij Maver (foto IG)

neje prikazala letošnji repertoar, ki ga bo – kot je že nekaj let tradicija – uvedla predstava udeležencev Male gledališke šole Matejke Peterlin. V prvih poletnih dneh so mladi igralci v Finžgarjevem domu na Opčinah namreč vadili predstavo z naslovom *Sončna vila in njen zlati plašč*, ki ga je v verzih spesnila Lučka Susič. V nedeljo, 30. septembra, bodo igro ponovno predstavili občinstvu v Marijinem domu pri Sv. Ivanu (ul. Brandesia 27). Kot je poudarila Lučka Susič, je ta prostor primeren tudi za najmlajše

uprizorila igro *Hruške gor, hruške dol*. 18. novembra bo nastopil ansambel SNG Nova Gorica z igro *Zajtrk*. Miklavževanje malčkov GV bo letos, 2. decembra, popestrila priljubljena skupina Kukuc iz Lendave z igro *Vsi otroci sveta*. 20. januarja 2013 se bo na oder Marijinega doma vrnil ljubljanski Mini teater s predstavo *Troglavi zmaj in princeske*, Lutkovnemu gledališču iz Maribora pa so prireditelji zaupali predstavo 17. februarja; tržaškemu občinstvu bo prikazal vedno dobrodošlo Rdečo kapico. Sklepn

predstava letošnje sezone bo 17. marca. Takrat bodo mlajši igralci RO v t. i. Slovenskem odru (to je ime, ki ga je svojčas prof. Jože Peterlin namenil svoji prvi gledališki skupini) nastopili z igro *Jurček*. Pa še nekaj tehničnih oziroma organizacijskih informacij.

Dolgoletni oblikovalec sporedov Matej Susič je letos nekoliko spreminil podobo plakatov in abonmajev: abonenti abonmaja Vila bodo spremljali predstave ob 16. uri, abonenti abonmaja Škrat pa ob 17.30. Prvi član bo plačal abonma v celoti (35 evrov), drugi otrok ali spremljevalec bo plačal 25 evrov, abonmaji za ostale družinske člane pa so brezplačni. Za predstave bo mogoče kupiti tudi posamezne vstopnice, vendar bodo precej dražje. Zato prireditelji vabijo predstavo poskrbe za krajšo animacijo. Organizatorji razpisujejo obenem tudi likovni natečaj za domišljijko risbo z naslovom *Moj najljubši gledališki junak*: ob zadnji predstavi bodo risbe nastopajočih razstavljene, najboljše pa tudi nagrajene.

Donizetti 3 (040370846) od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure ali pred predstavo v Marijinem domu. Naj še dodamo, da je v letošnjem abonmaju spet navedeno sodelovanje ŠC Melanie Klein, katerega članice bodo pred vsako predstavo poskrbe za krajšo animacijo. Organizatorji razpisujejo obenem tudi likovni natečaj za domišljijko risbo z naslovom *Moj najljubši gledališki junak*: ob zadnji predstavi bodo risbe nastopajočih razstavljene, najboljše pa tudi nagrajene.

IG

Iz zgodovine naših krajev

Trije dogodki iz preteklosti devinskega gospodstva

V letu, ki je pred nami, bomo obeleževali 300-letnico tolminskega ali primorskega punta, kot bi bilo bolj pravilno zapisati, saj je tedaj ta punt dosegel tudi druge kraje na Primorskem, med drugimi Devin. Ob tej bližnji okrogli obletnici je pred kratkim obnovljeni Jus Devin v sodelovanju z devinsko-nabrežinsko občinsko upravo v petek, 21. septembra, v stari devinski šoli, kjer so že skoraj tri desetletja učilnice Jadranskega zavoda Združenega sveta, preredil izredno lepo obiskano dvojno predavanje zgodovinarja Aleksandra Panjeka, izrednega profesorja in raziskovalca Primorske univerze iz Kopra. Po uvodnem pozdravu predsednika jusa Vladimira Mervica in odbornice za kulturo Marije Breclj je prof. Panjek predaval v slovenščini in italijanščini in v obeh primerih pred nabito polnim razredom osvetlil tri dogodke, ki go-

vorijo o upornosti tedanjih prebivalcev tukajšnjih vasi. Zgodbe, ki jih je orisal, je strnil pod naslov *Sum o uporu - 1635, mačja godba - 1651 in upor iz leta 1713*. Prva zgodba je iz leta 1635, ko je bil na Slovenskem velik kmečki punt, ki je zajel zlasti Štajersko, pa tudi širše področje na Postojnskem. Tedaj so na Devinskem gradu zaslišali Ivana Simoneto iz Zgonika, kot osebo, seznanjeno z dogodki, saj so zbirali vesti o domnevnih pripravah na upor podložnikov devinskega gospodstva. Iz zapiski razvidno, da so se kraški kmetje dogovorili, da na god sv. Janeza Krstnika, ko je bil v Štivanu velik verski praznik in znameniti sejem, se pravi na dan, ko je tudi javno zasedalo prvostopenjsko sodišče, ki mu je predsedoval devinski gospod, izrazijo zaskrbljenost in nezadovoljstvo ob vse

večjih davkih in omejitvah ter višjih mitninah pri trgovanju. Dogovorili so se, da bo v Štivan prišel po en predstavnik na kmetijo in da bo posebna delegacija

Iz razpoložljivih virov ni znano, kako jim je uspelo, jasno pa je, da so se na gradu odločili, da

vedejo preiskavo o sumu upora. Prav gotovo so se bali zaostri- te, saj se je le kak teden prej zgodila znana bitka med kmečko vojsko in hrvaškimi krajišniki pri Šilentabru, ki se je za kmete končala s hudim porazom in težkimi kaznimi.

Druga zgodba iz leta 1651 je tudi izšla iz branja sodnih zapisnikov. Govori pa o tem, kako je štvanska fantovska zama zahtevala

hiši imel tudi trgovino, ob ponovni poroki z veliko mlajšo domačinko plača fantovščino. Posredovanje vaškega župana ni obrodilo zaželenega uspeha, zato so priredili 'mačjo godbo'. Se pravi protestni spoved z ropotanjem in uprizorjenjem vojaškega korakanja pred hišo. Precej pustno obarvano javno smešenje novoporočence se je izrodilo v pravi napad na ženino hišo.

Fantje so mu razbili okna in vrata ter povzročili veliko škodo. Po posredovanju žensk se je spor ublažil, fantje so dobili za pijačo in malico, naslednjega dne pa je imel dogodek še neroden epilog pred župnikom, ki je najprej dosegel spravni dogovor, zaradi enega prenapeteža pa se je stvar ponovno zapletla. Glavni pobudniki 'mačje godbe' so morali pred sodnika in tisti, ki niso zbežali na beneško stran, se pravi v Tržič, so bili tudi obsojeni.

Zadnji dogodek iz leta 1713 je gotovo najbolj raziskan. Prof. Panjek je sicer menil, da je verjetno pretiran podatek, da se je 6. maja 1713 pred Devinskim gradom zbralo od 5 do 7 tisoč ljudi, ki so zahtevali urbar in

'staro pravdo'. Gotovo pa je bila pred gradom velika množica. Viri govorijo, da je grof Jožef Thurn najprej skušal pomiriti upornike, nato je odredil topovsko slavo, naslednji strel je zadel kamen, ki se je raztreščil in ranil več ljudi. Kmetje so takrat napadli grad, grajski so odgovorili s streljanjem in pobili od 4 do 6 ljudi. Besni kmetje so nato v vasi uničili več poslopij, ki so bila povezana z gradom, in posekali grajski vinogred, češ da je rasel na srenjski zemlji.

Razprava, ki jo je vodila odborica za kulturo Marija Breclj, je pokazala, da je med ljudmi veliko zanimanje za zgodovino vasi, v kateri živijo, in da radi prisluhnejo zgodbam, ki osvetljujejo dogajanja, ki so zaznamovala naše kraje, o katerih pa zlasti italijanski sovaščani bolj malo vedo. Razveseljivo pa je tudi, da Jus Devin že razmišlja, da bi v prihodnjih mesecih priredil še kako podobno srečanje o preteklosti Devina in okolice.

Na večeru so uvodoma nastopili tudi Fantje izpod Grmade, ki so pod vodstvom Hermana Antoniča zapeli Puntarsko in Pobratimijo.

M. T.

Glavni moto Peterlinovega festivala

Predstavitev raznolikih dejavnosti slovenskih društev

Prejšnji teden je otroška igralska skupina "Tamara Petaros" izvedla predstavo *Torta za mamo št. 4* v režiji Manice Maver na tretjem četrtkovem srečanju Peterlinovega festivala. Popoldanski otroški predstavi, na kateri je zadišalo po čokoladni torti, je sledila gledališka delavnica za višješolsko mladino. Helena Pertot vodi skupino, ki jo sestavljajo nekdanji višješolci oziroma univerzitetni študenti.

Prav ti so jo prosili, da bi nadaljevali delo kot doslej. Mentorica je v to privolila. Ker pa je vedno več igralcev, se sprašuje, ali naj tako številno skupino razcepi. Patrizia Jurinčič in Maruška Guštin vodita devetčlansko skupino srednješolcev, katerim se bodo letos pridružili še trije zainteresirani. Kot sta dejali mentorici, je najpomembnejše, da igralci prihajajo in odhajajo veseli. Seveda je pomembno tudi, da odnesejo kaj zase in da

se postopoma izboljšujejo, vendar je na ljubiteljski ravni najbolj pomembno to, da se zabavajo. Na delavnici so igralci uprizorili del predstave *Soba št. 13*, ki jo je lani napisala Helena Pertot, sledila je debata z nasveti in mnenji igralcev. Skupini delujeta v Slovenskem kulturnem klubu in društvu Mladi v odkrivanju skupnih poti. Poglavitje zase je bil tečaj za pritrkovalce. Tečajniki so se na prvem srečanju spopadali s

teorijo, tokrat pa so se vživeli v konkretno pritrkovanje. No, pritrkovanja v resnici ne izvajamo le na cerkvenih zvonovih. Za vajo lahko le-te nadomestijo pravilno ugašene steklenice, napolnjene z vodo, kar predstavlja za začetnike že lep izziv. Tudi tokrat se je v Finžgarjevem domu na povabilo Zveze cerkvenih pevskih zborov zbralo veliko obetavnih pritrkovalcev, od osemletnega fantiča do mladih in odraslih zrelih let. Mentor tečaja Martin Tul je prisotne razdelil na "štiri zvonike", vsak je imel mali, srednji in veliki zvon, na tablo pa je napisal notni zapis v simbolni obliki, to je s križci in krogi. Vsak tečajnik je prejel osnove za viže, da je dosledno "tenkljal" na mentorjev ukaz.

Praktične vaje s pravimi zvonovi bodo v naslednjih dneh na Repentabru, medtem ko bo prva skupina nastopila na zgoniškem prazniku v popoldanskih urah. Zvečer so prisotni prisluhnili zborovskemu koncertu; program je povezovala Urška Šinigoj. Na odru Finžgarjevega doma sta nastopila Dekliški pevski zbor Kraški slavček, ki deluje v Slovenskem kulturnem društvu Igo Gruden v Nabrežini, tokrat s pevkami dekliškega zbora Krasje iz Trebča, in Mešani pevski zbor Jacobus Gallus iz Trsta. Vodstvo pevskega zbora iz Nabrežine je lani prevzela mlada, obetavna zborovodkinja Petra Grassi, ki je dekleta popeljala do zlatega priznanja in prvega mesta na italijanskem državnem tekmovanju

"Franchino Gaffurio" v Lodiju pri Milanu. V letošnji sezoni pa nastopa Kraški slavček skupaj z dekleti zbora Krasje. Mešani zbor Jacobus Gallus deluje v zamejskem prostoru že več kot dvajset let in skrbi za ovrednotenje slovenske tržaške zborovske glasbe. Nastopal je v Sloveniji, Italiji, Nemčiji, Avstriji in Madžarski. Pod vodstvom Marka Sancina je predstavil skladbe *La' c'e' il mio amor* Ambroža Čopija, *Manca, pošljite me po vodo* v priredbi Mateje Petelin, *Polka je ukazana* Ubalda Vrabca in *Preuozke so stavice* v priredbi Hilarija Lavrenčiča. Zaradi bučnih aplavzov je zbor zapel še dodatne pesmi, s katerimi je ugodil željam občinstva.

Metka Šinigoj

NABREŽINA Javna skupščina slovenskih izvoljenih predstavnikov

Pokrajine naj imajo večje pristojnosti!

Na skupščini slovenskih izvoljenih predstavnikov v javnih upravah, ki sta jo deželna svetnika Igor Gabrovec (SSK) in Igor Kocijančič (Zveza levica) sklicala v ponedeljek, 17. septembra, v Gradnovi hiši v Nabrežini, so prisotni na podlagi številnih dejstev zagovarjali potrebo po ohranitvi pokrajinskih upravnih enot. Kocijančič je bil dokaj črnogled kot član paritetne komisije deželnega sveta, ki se ukvarja z vprašanjem reorganizacije pokrajin, prav zaradi neposrednega političnega utripa, ki ga je bil od polovice avgusta deležen v sklopu te komisije. "Moje bojazni so se namreč izkazale za upravičene", nam je povedal v sredo, 19. septembra, dan za tem, ko je predsednik paritetne komisije Antonio Pedicini (Ljudstvo svobode) povedal sinteze komisije glede prihodnosti pokrajin v FJK. Njegovi izsledki bodo namreč podlaga, na kateri bo deželni svet

začel razpravo o reformi pokrajin v začetku oktobra. Nove pokrajine naj bi po stališču Pedicinija postale zgolj "časten in posvetovalen" organ brez dejanske upravne moči. Pokrajinski svet naj bi sestavljala skupščina krajevnih županov, ki naj bi vsaka dva meseca izvolili predsednika in podpredsednika organa. Obseg novih enot naj bi odgovarjal sedanjim področni in kulturni ter družbeni homogenosti pokrajin. Administrativne stroške bi izničili tako, da bi pristojnosti pokrajine (glede npr. prostorskega načrtovanja, prevoznih servisov, šolstva in delavskega vprašanja) prenesli na neko novo strukturo v deželnem direktoratu za lokalne avtonomije. Predlog predvideva obenem iztek sedanje zakonodajne dobe in prehodno obdobje, med katerim bi izredni komisar (najbrž

sedanji predsednik pokrajinskih uprav ali pa drugi upravitelji z dolgoletno izkušnjo) pripravil podlago za novo strukturo. "Smernice, ki jih je nakazal predsednik paritetne komisije, segajo dlje od namere Montijeve vlade odpraviti oziroma poenotiti pokrajine", nam je povedal Kocijančič. "V tem primeru bi se sicer znašli v nekem paradoksalnem položaju, ki bi bil vsaj z nar-

Igor Kocijančič in Igor Gabrovec (foto IG)

lagi negativnih izkušenj ob ukinitvi Kraške gorske skupnosti je Igor Gabrovec na nabrežinskem večeru poudaril, da je z narodnostnega vidika ohranitev obstoječega upravnega ustroja edino jamstvo, da se raven zaščite manjšine ne zniža. In prav na temo narodnostne razvejenosti in jezikovnega bogastva naše dežele velja pritiskati, saj "že danes lahko trdimo, da je na avdijah

vidika Slovencev naklonjen: če vzamemo v poštev prihodno strukturo tržaške pokrajine, bi v novi skupščini bili kar dve tretjini slovenskih županov..." nam je povedal deželni svetnik, ki je še enkrat poudaril nasprotovanje sedanjemu pokrajinskemu ustroju največjih strank, se pravi Ljudstva svobode, Demokratske stranke in UDC-ja. Čeprav Pedicinijev predlog postavlja neke okvirne smernice za reorganizacijo pokrajin, dejanskih jasnih stališč, kako se smotrno lotiti tega vprašanja, ni. Govor je o morebitni združitvi tržaške in goriške pokrajine ter o ustanovitvi velike furlanske pokrajine, obenem nekateri predlagajo tudi razdelitev goriške pokrajine med Furlanijo in deloma Trstom, ki bi postal mestna-metropolitanska občina. Na pod-

posvetovalne komisije z več strani (ne le Slovencev) prišel na dan pomen pokrajin pri zaščiti, razvoju in promociji večjezičnega in večkulturnega značaja naše dežele, ki svojo "posebnost" danes morda bolj kot kdaj koli prej utemeljuje na zgodovinski prisotnosti jezikovnih in narodnih manjšin", je dejal deželni svetnik SSK. Slovenska narodna skupnost je v sedanjem upravnem ustroju kvalitetno in kvantitetno močno prisotna, kar posredno in neposredno vpliva na njeno zaščito. V tem vidiku se ni strinjal s stališčem slovenske komponente Demokratske stranke, po mnenju katere zaščita manjšine ni vezana na obstoj pokrajin. Gabrovec je tako povabil DS in njeno slovensko komponento, naj skupno premislijo to vprašanje, "saj smo premajhni, da bi vsak delal zase..." Zato

vzbuja skrb stališče kandidatke na prihodnjih deželnih volitvah Serracchianijeve (DS), ki razmišlja o "premostitvi pokrajin in se obenem loteva tudi majhnih občin".

Reforma krajevnih uprav, v tem primeru pokrajin, pa mora obenem odgovarjati tudi skladnosti z italijansko upravo, sama reorganizacija pokrajin pa bo tako ali drugače vplivala na ostale upravne enote (občine in deželo). Kaže namreč, da so sami juristi na avdijah posvetovalne komisije izrekli pomisleke glede ustavne vzdržnosti vladnega predloga o ukinitvi pokrajin. Vprašanje je vse prej kot preprosto, javno mnenje pa se pod vplivom posplošenega protipolitličnega vdušja vse bolj nagiba k odpravi teh institucijskih organov. Vsakršni stroški nekaterih javnih uprav, zlasti takih, ki jih občani ne čutijo blizu, postanejo v tem primeru le alibi, ki ne zdrži teže utemeljitev. "Krči se tam, kjer ljudje ne reagirajo", je dejal Kocijančič v Gradnovi hiši in obenem poudaril, da je dežela svojčas že oklestila stroške pokrajin glede sejin in števila članov uprav. Strinjal se je, da je reorganizacija pokrajin potrebna, ta pa mora nastati na podlagi večanja pristojnosti pokrajinskih enot, ne pa z njihovo odpravo. Igra bo torej na deželi zlasti političnega značaja; v primeru, da bi večina obsodila pokrajine na drugorazredne upravne enote, bi to zanje preprosto pomenilo umiranje na obroke. Poleg tega je Kocijančič načet tudi vprašanje prekalifikacije pokrajinskih uslužbencev, ki bi morali svojo službeno pot nadaljevati na občinah ali na deželi. Deželni svetnik Zveze levica se načeloma strinja z DS, češ da zaščita manjšine ni vezana na obstoj pokrajin, je pa prepričan, da bo brez podpore največje stranke na levi težko obdržati pri življenju pokrajinske enote take, kot jih poznamo sedaj.

Podpredsednica goriške pokrajinske uprave Mara Čerčič je prav glede neutemeljene gonje zoper proračunsko težo pokrajin povedala podatek, da te enote bremenijo za pičlih 1,5 % državnemu blagajno. Preustroj javnih uprav v državi bi moral

zato temeljiti na jasni podobi splošne upravne razčlenjenosti posameznih upravnih enot in njihovih kompetenc: ob tem se je Mara Čerčič vprašala, zakaj v tem kočljivem trenutku razpravljajo le o javnih upravah, ki jih oblikujejo volivci, ne duha ne sluha pa ni o vseh ostalih državnih institucijah, ki veliko stanejo, ki krojijo usodo državljanov in niso pod nadzorom volilne presoje. Debata o pokrajinih je po njenem mnenju politične narave, sedaj pa se o tem ne da debatirati trezno in strokovno, saj to pogojuje deželne volitve.

Predsednik tržaške pokrajinskega sveta Maurizio Vidali je podčrtal vprašanje usode osebja v primeru ukinitve pokrajin in ponudil nekaj podatkov, med drugim je povedal, da stane cel pokrajinski svet letno prav toliko kot en senator - 120 tisoč evrov. Predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko Milkovič je predlagal, da bi pokrajine

Obvestila

Slovenska Vincencijeva konferenca priraja v četrtek, 27. septembra 2012, duhovno obnovo pri Šolskih sestrah pri Sv. Ivanu (ul. Delle Doccie 34) in počastitev sv. Vincenca Pavelskega. Ob 16. uri bo sv. maša, po maši pa družabno srečanje.

Dom Jakob Ukmar bo v soboto, 29. septembra 2012, imel v gosteh MePZ iz Radeč pri Zidanem mostu. Zbor bo nastopil ob 20. uri v cerkvi v Škedinju. Pred koncertom bo sv. maša.

Radijski oder obvešča, da bo v nedeljo, 30. septembra, na sporedu Gledališkega vrtiljaka prva predstava v letošnjem abonmaju: "Mala gledališka šola Matejke Peterlin" bo izvedla igro Sončna vila in njen zlati plašč. Prva predstava bo ob 16. uri (red Vila), druga ob 17.30 (red Skrat). V dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27.

Društvo slovenskih izobražencev in založba Mladika vabita v ponedeljek, 1. oktobra, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, na prvi večer v letošnji sezoni. Prof. Marija Cenda bo predstavila Peterlinov zbornik. Na ogled bo tudi razstava fotografij iz življenja in dela Jožeta

Peterlina.

Združenje "Prijatelji srca - Cuore Amico ONLUS" iz Milj, s pokroviteljstvom občine Dolina, priraja v petek, 5. oktobra 2012, Dan Srca na občini Dolina, kot je v navadi že nekaj let. Obisk občanov je že v preteklih letih pokazal, kako pozitivno sprejemajo to pobudo. Dan srca se začne ob 8. uri in se konča ob 12.30. Predvideva krvne izvide, merjenje krvnega tlaka in razdeljevanje informativnega gradiva; vse to za preprečevanje boleznih srca in ožilja. Kot je znano, nepravilne krvne vrednosti, predvsem količina holesterola in trigliceridov, prekomerna teža, visok pritisk, cigaretni dim kvarno vplivajo na delovanje našega srca. To je sporočilo Dnevov srca, ki jih organizacija Prijateljev srca priraja v upanju, da bi pomagala ljudem, ki nameravajo spremeniti svoj življenjski slog.

Nudim likanje in čiščenje. Kličite na tel. 0038640153213.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih. Kličite na tel. 0038640153213.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Lidija Godnik 20 evrov.

ohranili take, kot so, le da bi zmanjšali število izvoljenih svetnikov, oziroma, da bi po zgledu Južne Tirolske poenotili pokrajine in deželo. Goriški pokrajinski svetnik Mario Lavrenčič pa je med drugim podprl predlog o združitvi tržaške in goriške pokrajine: obe enoti pa naj imata enako dostojanstvo in zagotovljeno slovensko predstavništvo. Občinski svetnik v Sovodnjah Peter Čerčič se je vprašal, ali bi nov ustroj pokrajin še odgovarjal načelu subsidiarnosti, na podlagi katere so jih svojčas že prenovili. Župana občin Dolina, Fulvia Premolin, in Repentabor, Marko Pisani, sta poudarila potrebo po natančnejši definiciji funkcij pokrajin s povečanimi pristojnostmi. Na skupščini so se med drugim domenili, da bodo po predstavitvi izsledkov deželne komisije oblikovali posebno skupino, ki bo še naprej iskala primerne odgovore na ta kočljivi problem.

IG

In memoriam

Oljkar in vinogradnik Robert Ota

V torku, 18. septembra, so k večnemu počitku, na pokopališču v Boljuncu, pospremili oljkarja in vinogradnika Roberta Ota. Pogreb se je začel na boljunski Gorici ob petju domačega Noneta Primorsko. Velika množica prijateljev, kmetov, predstavnikov ustanov in domačinov s širšega Brega je nato krenila na pokopališče, kjer je zbor spet zapel in sta pred odprtjem grobom spregovorila prijatelj Klavdij Ota in v imenu oljkarjev Boris Pangerc.

Kljub laičnosti pogreba je bilo občutiti spontano duhovno povezanost prisotnih s pokojnikom. Sugestivno so zadonele melodije starih narodnih pesmi. Ko so fantje proti vasi šli, kaj ti je deklica in Teče mi vodica. Močna duhovnost se je lepo odražala v govoru Klavdija Ote, ki je osvetlil strokovne, etične, družabne in zlasti človeške odlike Robija Ote.

Dragi Robi! Teško se je posloviti od najdražje prijateljca.

Bil si edinstvena osebnost v svojem domačem kraju in v širši skupnosti. Cenjen si bil zaradi svoje skromnosti, poštenosti, delavnosti, izobraženosti, modrosti ter navezanosti na svoje korenine, na domač kraj in tradicije. Rad bi te pozdravil z nekaterimi osebnimi spomini, ki pa točno ponazarjajo tvojo osebnost.

Skupaj sva odraščala. Igrala sva nogomet pri mladinskih ekipah Brega. Imel si vlogo branilca, nosil si številko 2. Resen, vedno si zagovarjal spoštovanje nasprotnika. Zato si bil tudi imenovan za kapetana.

Pri domačem Kulturnem društvu F. Prešeren si bil že od mladih nog vedno aktiven. Svoj doprinos si dal k vsaki kulturni pobudi in na vaških šagrah. Lep spomin pa me veže na tvojo vlogo prvovrstnega tehnika za glasbo in luči med predstavami dramskega odseka.

Čeprav malce neuglašen, ti je vedno ugajalo prepevanje v družbi. Od partizanskih pesmi, ki si jih še posebno ljubil, do narod-

nih, v slovenščini, italijanščini, hrvaščini in ruščini. S tabo sem tudi spoznal svet opere, kot sta npr. Barbieri di Siviglia in Rigoletto, katere si prepeval med izleti z avtomobilom, ter sem te moral potpešljivo poslušati.

Fantovska Boljunec in postavljanje maja je bila, poleg vaških šager, menda tvoja najdražja tradicija. Bil si blagajnik in neutrudljiv soorganizator fantovskih ur, ki so bile v tistih mladih letih prave politične ure. Nikoli ne bom pozabil, kako sva, skupaj z drugimi, uživala v jutranjem postavljanju rdečih zastav po vasi in na dveh hribih. Pa še prvomajska Barčca, ponosno s korakanjem v ravnih vrstah, s kostanjevimi cvetom in rdečim nagelnom iz prvomajske delavske manifestacije v Trstu. Ne nazadnje pa, kako ponosno so naju sprejeli, pred par leti, na prvomajski fantovski uri na Jami, ko si mladim fantom razlagal bistvo prvomajskega dogajanja v vasi.

Kot zaveden, razgledan in izobražen fant nisi mogel izostati od delovanja na političnem področju. Bil si aktiven član takratne sekcije KPI naše občine in občinski svetovalec. Kolikokrat sva skupaj lepila plakate volilne propagande; kolikokrat sva pazljivo prisostvovala sejnam glavne in izvršnega odbora sekcije,

ti pa si s svojo modrostjo večkrat vplival na odločitve, ki so bile potem sprejete. Vedno si bil tudi prisoten pri organizaciji Festivalov Unita in Dela, od pripravljanja in pospravljanja prostorov, dela v kioskih pa do zavijanja srečk loterije.

Spomin nate me sedaj pelje v gore, predvsem v Kamniške Alpe in na Triglav. Popolno poznavanje poti, bližnjih in daljnjih vrhov, kot da bi imel zemljevid pred seboj, previdnost, upoštevanje vremenskih razmer ter skrb za varnost vsakega posameznika: to so bile tvoje vrline. Občudovali smo te tudi, ko si nam razkril imena vseh rastlin, ki so rastle ob poti, in to bodisi v latinskem izvirniki kot v slovenščini. "Glej! leontopodium alpinum". Tako si mi rekel, ko sem prvič opazil planiko.

Pri izbiri poklica se nisi dosti obotavljal. Ljubezno do obdelovane zemlje si podedoval od svojega očeta in deda in po študiju na ljubljanski univerzi si se kmalu posvetil domači kmetiji s proizvodnjo vedno kvalitetnejšega vina. Domača klet je postala pretnesa, pa si zgradil novo, ki jo sedaj vsi poznamo kot Kantino

ter je v letih postala tudi pravi kraj druženja.

Uvedel si tudi novo, modernejšo tehnologijo v predelavi grozdja in mošta ter shranjevanju vina; rad si pomagal vsakomur, ki je spraševal za strokovni nasvet. Številni pokali in medalje za osvojena prva mesta na občinskih

razstavah vin pa v Kantini pričajo o kakovosti tvojega vina. V vsej svoji skromnosti si rad ponudil kozarec vsakomur, ki je prišel v Kantino na obisk ali za nakup, in ga seznanil, kje in kako se je rodilo ter dozorelo tvoje vino.

Pravo pionirsko delo pa si opravil skupaj s svojima kolegom, ko ste se odločili, da posadite griča Čelo in Brdo z oljkami. V čast mi

je, da sem bil med tistimi, ki smo po svojih močeh pomagali pri sajenju teh oljk. Kljub skepsi, ki je vladala med ljudmi, in kljub pozebi, ki je že prvo leto pobrala večino mladih sadik, nisi odnehal. Rezultat je vrhunsko olivno olje, s katerim si stopil na tržišče in dejansko odprl pot današnjim oljkarjem.

Da si bil lahko tako uspešen, pa se moraš zahvaliti svoji družini, predvsem ženi Geni, hčerki Urški, sinu Iliji, očetu Marjotu, mami Alma te je žal prehitro zapustila, sestri Andreini in vsem ostalim sorodnikom, ki so ti vedno stali ob strani in te podpirali, še posebno v težkih trenutkih, ki jih ni bilo malo. Tudi prijatelj, ki smo ti občasno priskočili na pomoč, je bilo kar nekaj.

Prezgodaj si nas zapustil, dragi Robi! Še in še je spominov, ki nas vežejo nate. Naj ti spomini ostanejo v naših srcih, kot boš ostal tudi ti za vedno v naših srcih, kot plemenit človek, ki je neznanstveno ljubil svojo družino, svoje prijatelje in tradicije. Naj ti bo lahka domača zemlja!

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij

Zahvala ministrici Novakovi za obisk v Benečiji

Na zadnji seji je Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij s posebno pozornostjo ocenil dvodnevni obisk ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak poslala pokrajinskima

likim zadoščenjem so člani Izvršnega odbora v zvezi s tem sprejeli zahvalne besede, ki jih je ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak poslala pokrajinskima

predsednikoma obeh krovnih organizacij (SSO in SKGZ). SSO še posebno ceni besede zahvale, ki jih je funkcionar na Uradu, Rudi Merljak, izrekel v imenu ministrice: "V svojem imenu in v imenu ministrice se vama - kakor tudi vsem ostalim, ki so sodelovali pri njegovi realizaciji - želim še najiskrenejše zahvaliti za izjemno kvalitetno pripravljen

globljenega spoznanja življenjskih razmer, v katerih živijo in delujejo Slovenci in slovenske organizacije v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. To pa je podlaga za nadaljnji vsestranski razvoj, ki ga lahko to področje uresniči s tesnim sodelovanjem na čezmejnem področju in v skupnem izkoriščanju evropskih sredstev.

ter brezhibno izpeljan obisk, namenjen slovenskim rojakom, organizacijam in krajem Nadiških oziroma Terskih dolin prelepe Beneške Slovenije.

V vaših krajih smo preživeli dva čudovita, zanimiva, in prepričan sem, da tudi izredno koristna dneva.

Novi stiki, nova doživetja, nova odkritja in nova spoznanja, ki smo jih prinesli iz Beneške Slovenije, bodo vsekakor še utrdili našo odločenost, da za vas, Beneške Slovence, storimo vse, kar je v naši moči".

SSO verjame, da lahko s takimi stiki na slovenskem narodnem in kulturnem prostoru pride do globljenega spoznanja življenjskih razmer, v katerih živijo in delujejo Slovenci in slovenske organizacije v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. To pa je podlaga za nadaljnji vsestranski razvoj, ki ga lahko to področje uresniči s tesnim sodelovanjem na čezmejnem področju in v skupnem izkoriščanju evropskih sredstev.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Vsakodnevno srečanje

Srečam ga skoraj vsak dan. Upokojenega, še čvrstega moškega manjše rasti, za katerega so mi omenili, da je bil nekoč izjemno uspešen menda v veslanju. A vsega tega nisem vedela, kot tudi ne opazila, ker vse to tudi ni v nikakršni obliki razvidno. Kar skoraj vsakodnevno vidim, je dedek, ki sedi na zidku, pestuje svojo nekajmesečno vnučkinjo, ji daje stekleničko ali kašico in ji po obedu (v toplem poletnem času) dolgo masira nožice. Dolge ure se sprehajata, mala v vozičku, dedek ga potiska in ji govori. Slika teh dveh, tako povezanih, živih bitij je v meni sprožila val razmišljanja. Kako zrasteš, če si bil že od malega deležen tolikšne ljubezni in tolikšne pozornosti? Z neklonljivo zavestjo lastne edinstvenosti? Možu sem rekla: "Vidiš, najin otrok na drugem koncu sveta ni bil nikoli deležen take ljubezni in take pozornosti, nasprotno: v svojem nekajletnem življenju je moral verjetno prestati toliko slabega, kar bi spravilo na tla marsikaterega odraslega". Žal je to resnica. Sprašujem se, kako zrasteš, če se moraš od svojega prvega dne boriti, če ti nič ni enostavno dano, kaj pomeni "ukradeno otroštvo", kaj pomeni nositi v svoji notranjosti rane, ki jih verjetno nihče ne bo razumel, ker jih enostavno ni doživel? Včasih me ob tej misli enostavno stisne. Pa ne le zaradi svojega otroka na drugem koncu sveta in vseh let ljubezni, ki mu niso bile

dane. Stisne me ob misli na vso samozadostnost tega sveta, na apatičnost, zaradi katere se sami sebe prepričujemo, da "tako je in nič se ne da narediti", kar seveda ni res. Včasih se da narediti res skorajda nemoogoče.

Službeno sem spoznala osebe, ki so prestale zelo hude preizkušnje. Pred časom sem govorila z medicinsko sestro centra za močno prizadete osebe Stara Gora. "Ponudili so mi že nekaj drugih, veliko lažjih službenih mest, boljše pogoje, plačo, urnik, a sem vse zavrnila. Moje mesto je tu, na Stari Gori". Ob ugašenem mikrofonu mi je zaupala, da je pred kakimi desetimi leti izgubila hčerko s cerebralno paralizo. "Vem, da je to zelo težko razložiti: prepričana sem, da je bil vse to neki višji načrt. Imela sem jo, jo fizično izgubila ravno zato, da bi razumela svet oseb s cerebralno paralizo in se temu v celoti posvetila. Ona je vedno z mano".

Ne vem, kaj je lahko v življenju slabšega od tega, da izgubiš lastnega otroka. In vendar ta ženska diha življenje s polnimi pljuči, našla je svoj smisel in v stiku z bolniki vsakič znova najde stik s hčerko. Gotovo so to osebe, ki znajo usodo dobesedno obrniti. Osebe s tako pretresljivimi zgodbami, ki jim je uspelo najprejrejšje obrniti v novo pot, po kateri hodijo. Kolikokrat pa korak na naših, veliko enostavnejših poteh omahuje, kolikokrat ga vlečemo?

Tajnik Kmečke zveze za Videmsko Stefano Predan o kmetijstvu v Benečiji

Od sejmov do čezmejnega sodelovanja

Obljavljamo pogovor s Stefanom Predanom, tajnikom Kmečke zveze za videmsko pokrajino, s katerim smo se srečali ob koncu letošnjega sejma Friuli doc v Vidmu.

Na sejmu ste letos prvič prisotni. Ste zadovoljni s tem?

Smo. Prvič smo se kot Kmečka zveza udeležili sejma Friuli doc, skupaj s konzorcijem dolceNordEst, ki domuje v vasi Neme/Nimis. Vsi trije dnevi so potekali uspešno, naši kmetje so razstavljali in prodajali svoje dobrrote: od jabolk, do medu, krompirja in zelenjave. V četrtek in petek smo na trgu Venerio organizirali večerni obed v sodelovanju z našimi gostilnami. Predstavile so se restavracija La casa delle rondini iz Dughe v občini Srednja, restavracija Škof in gostilna pri Valterju iz Podbonesca, ob njih pa še nekaj kmetij iz Praprotna.

Kako ste vzpostavili sodelovanje s konzorcijem dolceNordEst, ki skrbi za promocijo Terske doline?

V stik smo stopili lani, ko so začela pogajanja o vzpostavitvi konzorcija za turistični razvoj čedajškega območja, Nediških in Terskih dolin. Ob sodelovanju s konzorcijem dolceNordEst smo v stiku še z zadrugo Vetrina del territorio. Upravljalci konzorcija DolceNordEst so nam pred nekaj meseci predlagali konkretno promocijo Nediških in Terskih dolin, s tem da bi na sejmu Friuli doc predstavili turistično in kmetijsko realnost. Kot Kmečka zveza smo s tem "napredovali", sedaj čakamo, da občine in Gorska skupnost ustanovijo

strukturo, ki je tako potrebna za razvoj turizma tudi pri nas.

Katero je vaše mnenje o ustanovitvi omenjenega konzorcija?

Opazam, da se je projekt nekoliko zasidral. Res bi potrebovali široko zasnovano strukturo, ki

bi ji uspelo združiti turistične potenciale v Terskih in Nediških dolinah ter na Čedajškem, zato da bi imeli večjo besedo in prisotnost tudi na deželni ravni. Upam, da se bo ta projekt konkretiziral čez kak mesec.

Smo v času, ko njiva pokaže svoje sadove. Kako je z letino? Letošnja sezona je slabša od lanske. Potrgali bomo 50% jabolk, sadno drevje nasploh je letos moralo prestati junijsko točo, predvsem pa hudo sušo julija in avgusta. Problemi s kostanji se vlečejo že leta, predvsem zaradi škodljivcev. Letos bo malo kostanja. Za npr. pšenico in koruzo predstavljajo največji problem divji prašiči, ki redno poškodujejo vsaj 40% pridelka. Cene

pšenice in koruze bodo letos visoke. Problem divjih prašičev je tudi v tem, da videmska pokrajina plača škodo samo za tri sezone. Merjasci pa se vsako leto vračajo na njive, in to je razlog več, da se kmetje odločajo opuščati pridelovanje teh kultur.

Kljub slabši letini bo Kmečka zveza organizirala nekaj prireditev.

Sezono smo začeli na Friuli doc, nadaljujemo jo z veliko prireditvijo Burjanka, ki bo potekala v Bardu 13. oktobra. Na tržnici se bodo predstavili kmetje iz naših dolin in Posočja. Ob tem bo naša največja skrb realizacija zahtevnih projektov, ki so nam jih pred kratkim odobrili. Najpomembnejši med njimi je čezmejni projekt Interreg FarmIt, kjer z deželo FJK kot partnerji sodelujejo še čedajška mlekarja, kmetijska zadruga iz Tolmina ter kmetijski in gozdarski zavod iz Nove Gorice. Projekt predvideva, da bodo živinorejci tega čezmejnega območja vozili svoje živali v obnovljeno klavnico v Tolmin. Tam naj bi meso predelali in ga pakirano ter pripravljeno za prodajo pripeljali spet beneškim kmetom. Projekt se začne 1. oktobra in bo trajal 2 leti in pol. Mislim, da je to konkretno sodelovanje med čezmejnimi kmetijskimi strukturami.

Čezmejno sodelovanje kot razvojna možnost tudi na področju kmetijstva, torej.

Nedvomno. Naši kmetje bodo morali po tej poti. Majhnost kmetijskih aktivnosti jim v sedanjih ekonomiji ne dopušča preživetja, poleg tega je združni sistem dobro zasnovan, ker jim daje kar nekaj garancij.

JS

TRST Muzej istrske kulture

La Cittadella v vinjetah Kollmanna in Jose'

Daljnjega leta 1947 sta znana avtorja dela Maldobrie, Carpinteri in Faraguna, po prenehanju izhajanja mladinskega satiričnega lista Caleidoscopio (naslov po istoimenskem Croninovem romanu) morala dobiti naslov za nov tržaški satirični list in izbrala sta zopet "cronicovski" naslov: la Cittadella. Opredelila sta programsko zasnovano nekonformističnega in empatičnega ogledala "mesteca", dopolnila sta ga z rentgenskim opazovanjem in uprizarjanjem tržaških posebnosti, hib vodilnega razreda in njegovih odprtih ran, kot odnos s Titovo Jugoslavijo, ki je "pohopsala" italijansko Primorje in Dalmacijo, z manjšino (pomislimo na arhetip družeta Mirkota) in, ne nazadnje, problematičen odnos do zgodovine obubožanega Trsta, ki je od nekdanje osrednje luke avstro-ogrškega cesarstva postal eno od 20 perifernih pristanišč morske dežele Italije. Za odslkavo črnih, a tudi humanih in inteligentno ironičnih vicev sta poklicala par (tudi v življenju) Renza Kollmanna in Jose' Talarico. Ta je razpoznavna po eleganci odrezavih črnih lastnih zarisov, mož Kollmann pa po močnem ikonoklastičnem izrazu.

Do nedelje, 30. septembra, (odprtje je bilo julija) je še na ogled v Muzeju istrske kulture v ulici Torino v Trstu razstava, ki jo je s predanostjo in natančnostjo postavil Piero del Bello, direktor muzeja in eden od največjih poznavalcev grafičnega ustvarjanja prejšnjega stoletja v Trstu in Juljski krajini. Njegove lepe postavitve

smo že videli o Dudovichu, futurizmu, Modianu v Gorici, Hunih itd. Muzej istrske kul-

Kustos razstave Kollmann in Jose' - La Cittadella, Piero Delbello s Carpinterijem

ture je lastnik zbirke "Jose' in Kollmann", to je 5.331 originalnih vinjet obeh slikarjev, na razstavi je izobešenih kakih 300.

La Cittadella je začela izhajati 27.3.1947 kot priloga dnevn-

nika Il Giornale di Trieste in pozneje Il Piccolo. Izhajala je vsak ponedeljek in dolgih 54 let prihajala v tržaške domove; prenehala pa je izhajati 30.3.2001. Poleg omenjenih so sodelovali z risbami in be-

sedili še risarja Elsa Rossignoli in Ugo Guarino (znan po ilustraciji pošte bralcev na Corriere della Sera), časnikarji Il Piccola kot Libero Mazzi in Fabio Amodeo. Prejela je nagradi Sv. Justa in Hemingway. Seveda nam Slovincem ni bila vedno "všeč", da rabim eufemizem, in je nismo nikdar prebavili ob ponedeljkovem

branju mestnega dnevnika. Še sedaj se spominjam Spetičevega vabila, naj "prišparajmo" denar in si namesto dnevnika Il Piccolo raje kupimo skodelico kave.

Kljub temu da so bili opravljeni velikanski koraki s prejšnjim in novim uredništvom (velik prostor je odmerjen slovenski kulturi, Borisu Pahorju, našemu športu), smo še vedno vpeti v spono zgodovine. Osebnost npr. ožigosam pristop poročevalca Il Piccola Maura Manzina za škandaloznega, ko opisuje razmere v današnji Sloveniji in spominja na čase povojnega obojestranskega nacionalizma. A ni kaj, to je lepota in križ obmejnih krajev, kot dobro vedo upravitelji ZKB, ki so skušali pošteno prodreti na Vipavsko...

Res lep katalog in didaskalije k vinjetam bogatijo ironični, trdi in sijajni komentarji Claudija Erneja in Paola Rumiza.

Razstavo bodo morda podaljšali za kakih 10 dni: lepo bi bilo, ko bi se kak naš profesor likovne vzgoje opogumil in peljal svoj razred na razstavo, na lekcijo krajevne zgodovine skozi njene karikature.

Davorin Devetak

Ob 150-letnici smrti blaženega škofa Antona Martina Slomška o vrednotah iz njegove zapuščine

Zaradi razprtij in slabih odnosov v politiki manjši ugled Slovenije v tujini

Veliko je glasov in opozoril ob tem, da Sloveniji gre slabo, da se je morda začela celo razkrajati v svojih temeljih in da je zato skrajni čas za soglasje politike in celotne družbe, da bi razmere spremenili. Toda odzivi so mlačni, pretežno populistični, in v njih ni videti resnične volje in zavzetosti za preporod in utrditev Slovenije in njene demokracije. Spori med strankami, ki pripadajo vladajoči koaliciji ali pa so v opoziciji, se nadaljujejo, skupna stajim očitno le skrb za obstoj in moč elit, torej domnevno najboljših oziroma najuglednejših posameznikov in njihovih skupin. V Sloveniji so sicer začeli pripravljati reforme, ki bodo morda uveljavljene do konca leta, toda spodbujene so tudi s strahom politike, da bi brez reform upravljanje Slovenije prevzela Evropska zveza.

Politične stranke se pri snovanju sprememb in sprejemanju ukrepov v predvidenih reformah med seboj težko sporazumevajo, ker jih ločijo ideologija, predsodki in tudi primeri nestrpnosti, celo sovražstva med vodilnimi v svetu politike. Posledično se pojavljajo vprašanja o tem, kaj bi bilo treba v Sloveniji narediti, kako bi to naredili in zlasti kdo bi s kom sodeloval. Dva vodilna politika govornika z različnim jezikom. Predsednik države dr. Danilo Türk kar naprej deli nauke in priporočila vladi, kako naj ukrepa v

sedanjih zapletenih razmerah, ob tem pa zahtuje, da si Slovenci zaslužimo bolj sposobno in uspešno vlado, kot pa je sedanja Janševa vlada. Premier odgovarja, da Slovenija izgublja ugled in simpatije v tujini ne toliko zaradi gospodarske in finančne krize, ki jo težko premagujemo, temveč predvsem zato, ker ne more razumeti tega, da pri nas predsednik države in premier ne sodelujeta pri vodenju države. Včasih pri

Janez Janša

Borut Pahor

komunikacijah uporabljata celo sovražni govor. Tisti politik, ki najbolj glasno in odločno poziva k enotnosti in sodelovanju vseh pri premagovanju krize, je Borut Pahor, nekdanji premier in predsednik socialdemokratske stranke. Toda v razgretem, občasnem celo strupenem političnem ozračju ostaja osamljen in nerazumljen.

Medtem nastaja nova afera, morda celo največja v zgodovini nove slovenske države. Komisija za preprečevanje korupcije je namreč v nekaterih bankah odkrila pravi sistem korupcije, ki so ga omogočale in dovoljevale

elite politikov iz nekaterih političnih strank. Nova ljubljanska banka, Nova kreditna banka Maribor in Abanka, vse tri v večinski državnosti, so nekaterim vplivnim posameznikom odobravalne kredite kar na "lepe oči". To po zapletenem in skrbno pripravljenem postopku, ko ni mogoče hitro odkriti tistih uslužbencev ali funkcionarjev v bankah, ki so omenjena slaba posojila dovoljevali. Narodna banka Slovenije delovanja bank ni dovolj nadzorovala, njen guverner Marko Kranjec pa sedaj zahtuje, da v slovenskih bankah ni primerov korupcije. Javnost je zaradi nove velike afere seveda vznemirljena in ogorčena in zahteva, da jo kriminalisti, policija in tožilstvo hitro raziščejo in odgovorne izročijo pravici.

Javna občila v Sloveniji redko poročajo o tem, da razprtje in spori v politiki in državi zmanjšujejo naš ugled v tujini. A to je očitno. Na Hrvaškem so zasnovali nekakšen kvazi pesniški pamflet s pripovedjo, da Slovenija tone v brezup in obrobno mednarodni skupnosti. O krizi in težavah pri nas pa je nekoliko manj privošljivo poročala tudi beograjska televizija. Pomenljiva je pripoved pravice prof. dr. Verice Trstenjak, ki se ji je pred kratkim v Luksemburgu iztekel šestletni mandat evropske generalne pravobranilke. V intervjuju, objavljenem v sobotni prilogi časnika Delo, 15. septem-

bra, je dejala, da je v tujini manj spoštovanja in nekdanjega občudovanja Slovenije. Lahko se zgodi, meni ugledna pravica, da mednarodnimi izkušnjami, da bomo vsi Slovenci vedno bolj izgubljali svojo državljansko samozavest. Na Dunaju so ji sogovorniki dejali, da se sedanje razmere, zlasti pa stanje javnih financ, ne sklada s podobo pridnih in delavnih Slovencev.

Vendar se v Sloveniji na srečo oglašajo tudi ljudje razuma in intelektualne širine, pa težnje k pomirjenju in strpnosti. Predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, akademik Jože Trontelj, je na slovesnosti v Mariboru ob 150-letnici smrti blaženega škofa Antona Martina Slomška poudaril pomen in aktualnost njegovih prizadevanj za vzgojo in ohranitev etičnih in drugih vrednot. Nujno je, da jih ponovno vzamemo za vodilo pri naših izbirah in odločitvah. V Sloveniji je bila storjena velika škoda z uveljavitvijo načela, da pouk o etičnih vrednotah ne sodi v šole, ker da morajo šole ostati vrednostno nevtralne. Vrednostno nevtralna šola pa je nesmiselna publika. V resnici je prišlo do izrinjenja vzgojnih vsebin iz slovenskih šol. Brez njih pa se zrelo, odgovorna in celovita osebnost ne more nikoli razviti.

In še skrb vzbujajoča novica iz našega življenja

Ustanova Diabetes Atlas je napovedala, da je Slovenija tista evropska država, v kateri se bo sladkorna bolezen do leta 2025 najbolj razširila. Že sedaj je pri nas ugotovljenih več kot 125 tisoč diabetikov, še nadaljnjih okoli sto tisoč pa jih bolezen ogroža.

Marijan Drož

Nepotrebne kolone na slovenskih avtocestah Ko z največjim veseljem prekolneš Dars ...

Kdor se v zadnjih tednih dokaj redno vozi na relaciji Primorska - Ljubljana, je bil nedvomno priča pogostemu prizoru. Na območju, ki gre od Razdrtega do Potojane, se namreč pogosto ustvarjajo kilometrske vrste. In razlog za te vrste? Popravila na cestišču. Gre za delovišče, ki je bilo odprto že pred nekaj tedni in ki bo končano (še!) konec oktobra. Razmere na omenjenem odseku so bile posebej poostrene v prejšnjem koncu tedna, najverjetneje zaradi še nekaterih dodatnih del (poleg onih že itak predvidenih).

Zapore brez repa in glave

Sam sem se prejšnji konec tedna po primorski avtocesti na omenjeni relaciji peljal trikrat: dvakrat (petek zvečer in nedelja zvečer) sem se sicer peljal v smer proti Gorici in tako samo opazoval nesrečnike na drugi strani, enkrat (sobota v popoldanskih urah) pa sem se tudi sam znašel v koloni na voznem pasu proti Ljubljani. Seveda je v tem primeru časa kar veliko, da najprej dobro prekolneš Dars in večkrat pošlješ njegovo vodstvo v najbolj odročne "kraje", potem pa ti seveda ostane še tudi dovolj časa, da se vprašaš, zakaj so taka dolgotrajna čakanja sploh potrebna (če seveda izkazujemo testiranje potpljenjskih sposobnosti voznikov). Začnimo z nujno premiso: kolon na avtocestah ni mogoče preprečiti v primeru nesreče, posebej tistih s

hujšimi posledicami, ali ko gre za verzižna trčenja. Teh ni mogoče predvideti in gre zato jasno za izredne situacije. V primeru primorske avtoceste pa tega ni bilo: šlo je enostavno za dela na cestišču. Ta pa so še kako predvidljiva in napovedljiva. Vprašanje je, zakaj Dars ne ukrepa pravočasno in primerno, da bi se take kolone čim bolj omejile? Avtocesto namreč vsak uporabnik posebej plačuje zato, da bi daljšo razdaljo prevozil v čim manjšem času. Če mora ob dodatnem plačilu čakati v koloni, ki je poleg vsega ne povzroči nesreča (in niti poletna počitniška mrzlica), je preklinjanje odgovornih povsem na mestu. Občutek je namreč, kot da bi Dars preventivno nič ne storil zato, da bo promet bolj tekoč. Rešitev bi morda bila upočasniti hitrost avtomobilov že pred začetkom delovne zapore, tako zmanjšati silni nalet neposredno v prometni zamašek in omogočiti nekoliko bolj umirjen odtok avtomobilov in kamionov z delovišča. Bolj strukturirano bi lahko organizirali tudi obvoze po vzporednih regionalnih cestah, kamor bi preusmerili del voznikov glede na gostoto prometa na avtocesti. Dalje bi lahko delali tudi na krajših delovnih zaporah (tista pri Potojani je dolga več kilo-

metrov), kar bi spet nekoliko olajšalo promet. To pa so samo tehnične rešitve za posamična avtocestna delovišča: problem pri slovenskih avtocestah in kolonah, ki se ustvarjajo, pa je nekoliko globlji in širši.

Od 50 do 110 milijonov zaradi spremembe v načrtu

Žal je realnost slovenske avtocestne družbe Dars pogosto zelo oddaljena od resnično profesionalnih prijemov in se prej spreminja v samopostrežno trgovino za avtocestne gospode. Nadzorna funkcija, ki bi jo morala opravljati družba za avtoceste nad gradnjo in obnovo avtocest, je bila v preteklosti po-

manjkljiva. Navadno se v tem kontekstu govori o brezglavih stroških gradnje posameznih odsekov. Očitno pa je zelo problematično tudi samo vzdrževanje. To je pred kratkim ugotovil tudi nadzorni svet Darsa, češ da premalo vlagajo v obnovo in vzdrževanje. Problem so tudi odprta gradbišča, ki jih je Dars opredelil kot prednostno nalogo, in izpostavljeni primeri tistih gradbišč, ki so v naravi že izvedena, niso pa končana zaradi manjkajoče dokumentacije. Avtoceste so bile od nekdanj pomemben posel in prednostna

naloga vsake vlade: zaradi tega so bile tudi zelo zanimiv plen za posamezne posvečene gradbince. In pri sklepanju poslov z omenjenimi gradbinci je bila kakovost samega dela najpogosteje krepko za interese samih velikih gradbincev. Padanje ometa v šentvidskem predoru je najbolj znan primer take malomarnosti, kljub temu da je prav Šentvid postavil v ospredje še enega od slovenskih skandalov pri zapravljanju. Tamkajšnji avtocestni odsek je bil namreč najprej predviden v obliki dvopasovnice v vsako smer: to naj bi državno blagajno stalo 47 milijonov evrov. Potem ko je bil projekt že odobren v tej obliki, se ga je Dars odločil spremeniti in dvopasovnici sta tako postali tripasovnici. To je proračun otežilo za več kot dvakrat: skupna končna cena osnovne pogodbe in štirih aneksov je namreč znašala 109 milijonov evrov.

Tudi v tem primeru je Dars, tako kot pri že na začetku omenjenih kolonah, pokazal precejšnjo malomarnost pri upravljanju in nadzoru del na avtocestnem križu. Gre samo za dva primera, ki pa sta zorna pokazatelja tega, zakaj je Dars avtocestni križ preplačal za dobri 2 milijardi evrov. Pogača avtocestnega dobička se je prevečkrat uporabljala samo za interese velikih gradbincev, medtem ko sta bili učinkovitost in funkcionalnost posameznih rešitev na drugem (oziroma celo tretjem ali četrtem) mestu.

Andrej Černič

Kratke

S-prehodi: oddaja TV Koper - Capodistria, ki osvetljuje življenje ob meji

V torek, 2. oktobra 2012, bo ob 18. uri na TV Koper - Capodistria prvič na sporedu nova oddaja S-prehodi, ki bo gledalce vsak teden popeljala med Slovence v Italijo. S-prehodi so vsebinsko in grafično osvežena oddaja Brez meje, ki je med Slovenci v Italiji in na celotnem obsejnim prostoru po 15 letih predvajanja že dobro poznana. V oddaji z novim imenom, ki ponazarja tako miselno prehajanje v nov čas kot prehajanje meje, bodo z gosti v studiu in na terenu obravnavali prehajanja slovensko-italijanske meje ter življenje v spremeni-njajočem se čezmejnem prostoru. Kot pravi ustvarjalca oddaje

Spela Lenardič in Mitja Tretjak (foto Blaž Svetina)

Špela Lenardič in Mitja Tretjak, se bodo v oddaji sprehajali vse od Milj do Trbiža in spoznavali (ne) spremenjen vsakdanjki ljudi, ki oblikujejo in ustvarjajo življenje v skupnem čezmejnem prostoru. Čeprav državne meje med Slovenijo in Italijo ni že več let, je v vsakdanjih pogovorih in navadah še vedno prisotna. Kljub vsemu pa se je zadnja leta na tem območju veliko spremenilo. Stiki med slovenskim in italijanskim prebivalstvom se množijo, vse več je skupnih pobud, istočasno pa sta se v marsikaterem pogledu spremenili tudi delovanje in samo vzdušje v slovenski manjšini. "Z mejo in življenjem ob njej smo se ukvarjali predolgo in zato smo spregledali, da smo po njenem t. i. padcu zaživel v novem prostoru, ki se vedno bolj razlikuje od prejšnjega. V novi oddaji bodo zato prehajanja različna: fizična in čisto konkretna kot tudi mišljenska in identitetna. Ljudje se v času spreminjamo in z nami se spreminja tudi prostor, v katerem živimo. Ko pa se srečajo različni, denimo sosedi, ki govorijo različna jezika, nastane vedno kaj zanimivega, pogosto tudi zelo lepega", je povedal voditelj Mitja Tretjak, ki kot Tržačan sam doživlja spremembe čezmejne prostora v zadnjem desetletju.

Novinarka Špela Lenardič, ki poroča o dogodkih in temah, povezanih s Slovenci v Italiji že pet let in tako odlično pozna dejavnosti zamejskih organizacij, kulturna društva, ustanove in težave, s katerimi se ljudje soočajo na tem prostoru, pa dodaja: "Oddaja S-prehodi v ospredje še bolj postavlja radovedno odkrivanje krajev, kjer živijo Slovenci v Italiji. Upam, da bomo gledalce premaknili s 'foteljev' in jih prepričali, da se tudi sami odpravijo na izlet v sosednjo Italijo. Da lahko tam najdejo svojo poslovno priložnost, možnost izobraževanja ali pa kulturnega sodelovanja in prijateljstva".

Že Plinij je vedel ...

Trgatev gre h koncu in vinogradniki tožijo, da jim je suša, ta šiba božja, pobrala polovico in več pridelka. Obžalujem, če ti ljudje živijo od vina, saj si bodo lahko pomagali le, če imajo zaloge lanskega ali starejšega neprodanega vina.

Istočasno berem, da se Slovenija kot država, kot sicer tudi druge evropske države, zaveda potrebe po čim večji samooskrbi s hrano in torej prehranbeni neodvisnosti od uvoza. Ta zahtevni cilj bo zelo težko doseči ob dejstvu, da uničujemo vse preveč dobre orne zemlje, ki naj bi bila namenjena žitaricam in drugim poljščinam, in smo v preteklih desetletjih ogromne površine pozidali, v najboljšem primeru pa posadili s trajnimi nasadi sadja in trt, kar je vnebovpijoča potrata.

Na misel mi prihaja slovenski duhovnik in protialkoholni borec iz začetka prejšnjega stoletja Anton Mrkun, ki je v svojem delu *Zgodovina protialkoholnega gibanja po vsem svetu, zlasti v Sloveniji*, ki je izšlo leta 1927 v Ljubljani, navedel stavek iz del Plinija Starejšega: "Vino - kakšna neumnost! Koliko truda in naporov za pridobivanje in uživanje pijače, ki te peha v norost in zločin".

Alkoholizem je v Sloveniji vse hujši problem! Po uradnih podatkih je v državi vsaj 170.000 oseb, ki so zasvojene z alkoholom. Statistični podatki tudi kažejo, da je starostna doba med 25. in 35. letom najbolj podvržena skušnjavi, da pade v zasvojenost. Pred nekaj dnevi smo v časopisih lahko brali tudi o tem, da narašča število alkoholikov, kar ni čudno ob dejstvu, da so mnogi v tem letu izgubili službo.

Problem se torej stopnjuje in terja največjo pozornost vseh, ki so poklicani, da skrbijo za javno dobro. Alkohol je namreč prav tako nevarna sestavina, ki vodi v odvisnost, kot so najtežje droge! / Pavle Bračko

Gledališka predstava na Otlici

V soboto, 29. septembra 2012, ob 20. uri, bo v Kulturnem domu na Otlici gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo Mira Gavrana Vse o ženskah. Režija Minu Kjuder in Sergej Verč.

Prejeli smo

Ministrici Ljudmili Novak so pri spomeniku tigrovcev žvižgali

Čeprav nekoliko pozno, saj je bilo že veliko povedanega v zvezi z nesramnim dogodkom v Bazovici, pri spomeniku ustreljenih tigrovcev, kjer so ob slovesnosti žvižgali ministrici, je prav, da kaj povemo tudi navadni ljudje. Žvižgali so prav tisti, ki so nosili na kapah rdečo zvezdo, in tisti, ki nimajo pojma, kaj nam je ta rdeča zvezda slabega prinesla. Tigrovci so bili ustreljeni precej let pred začetkom druge svetovne vojne in daleč pred pojavom partizanstva in daleč pred prihodom rdeče zvezde. Preden nadaljujem, predlagam, da se takim nevednežem ne dovoli več prisostvovati slovesnosti, kot sicer na splošno take vrste praporščaki tam nimajo kaj iskati. Tem je v prihodnje nujno treba prepovedati udeležbo in prepovedati prihajati na kraj z žaljivimi transparenti, na katerih so žaljivi napisi in rdeča zvezda. Tigrovci, ki so bili prve žrtve fašističnega terorja na Primorskem, niso poznali ne zvezde ne triglavke, še manj pa kakšne titovke. Borili so se proti italijanskemu okupatorju, ki je tigrovce označil za teroriste, tako kot jih je označila tudi komunistična oblast v Jugoslaviji; o njih se sploh ni smelo govoriti. Prav zaradi tega nimajo ti praporščaki kaj iskati v Bazovici ob njihovem spomeniku, kjer je potrebno očistiti komunistične navlake, kot je komunistični znak rdeča zvezda, ki je prišla k nam iz Sovjetske zveze po nalogu Stalina in slovenskih sodelavcev. Razdor med Slovenci, ki ga ustvarja levičarska falanga, ki jo žal še vedno podpira predsednik države, ne sme in ne bo šel kar tako mimo. Prepričan sem, da se tisti, ki so tam žvižgali, niso borili, ker so bili premladi ali pa so se skrivali do konca vojne. Nič ne vedo, da so bili prav Primorski "borci" najbolj zavedeni od komunistov, čeprav imajo za to manjše opravičilo, o tem sem pa že pisal, (Dolomitska izjava, ki je odklanjala vse, kar ji ni ustrezalo). Ne zamerite mi, če bom uporabil zelo "popularno" nekoliko vulgarno besedo, ki jo na Primorskem tako radi uporabljajo ali so jo tako radi izrekli ob kakšni podobni priložnosti: če rečem, da so primorski borci prave nevedne "mone"! Hodil sem v osnovno šolo v času Mussolinija, v času, ko so nas preganjali, če smo govorili slovensko, čeprav nam tega niso nikoli mogli preprečiti, ker smo bili zavedni Slovenci. Ponosni smo bili na slovenski materin jezik tudi tisti, ki smo morali v italijansko šolo, slovensko pisati in brati pa so nas naučili pri verouku, še preden smo znali kaj napisati v italijanskem jeziku, čeprav se je to do-

gajalo največkrat v skritih prostorih, ker so fašisti preganjali duhovnike. Tisti, ki smo tedaj končali petletko italijanske šole in smo morali nekaj let po končani vojni v JLA, smo bili nadvse razočarani, da se tega ne da opisati, in mladi tega ne razumejo, ali pa so jih komunisti tako zapeljali, da nečejo poslušati, imajo preveč "oprane" možgane, ker v tedanji vojski nismo smeli govoriti slovensko, mlajše pa tako nič več ne zanima kot le lepo in brezskrbno življenje. Poznam tudi razmere v Trstu, kjer imam še živečega brata, starega 90 let; v Trst je odšel zelo mlad, še otrok. Z nekaj let mlajšim bratom sta morala v italijansko vojsko, po razpadu Italije pa je šel tisti brat, ki je ostal doma, v partizane, ne med komuniste! Čeprav je Gorica bližja, smo bili zelo navezani na Trst, še iz časa Avstro-Ogrske, saj skoraj ni bilo družine na Vipavskem, da ne bi

imela vsaj enega člana v Trstu. Po vojni, ko sta Trst in Gorica ostala onkraj meje, smo raje hodili po kavo in ... v Gorico. Šolo pod fašističnim terorjem sem moral omeniti, čeprav tedaj nismo dosti vedeli o tigrovcih, ker so bili starejši ljudje zelo previdni, saj so imeli italijanski fašisti "velika" ušesa, vendar pa vsaj zase trdim, da sem vedno rad prisluškoval pogovorom, predvsem starejših oz. odraslih, ki so bili uperjeni proti fašizmu, kasneje nekoliko več, ko so italijanski fašisti lovili Vojka Premrla in druge. Pisatelj Boris Pahor je že večkrat omenil nepoznavanje razmer v Trstu in na sploh na Primorskem; z njim se zelo strinjam, mladina pa sploh nič ne pozna. Potem pa pridejo na prizorišče nekakšni praporščaki, o katerih vem, da še manj poznajo razmere kot ti mladi. Pred ta spomenik ne sme več rdeča zvezda, ker je simbol totalitarizma, ki ga je EU obsodila; tja prav tako ne smejo fašisti s kakšnim simbolom fašja ipd., to je treba preprečiti! Verjetno ti praporščaki, ki naj bi se borili tudi za

Trst - in v resnici premnogi so tam izgubili svoje življenje -, pa danes ne razumejo problema, da smo izgubili Trst in Gorico z ozemljem prav zaradi komunizma! Ozek pas, ki loči Slovenijo od sedanje Italije, je očitno prirejen na hitro, le toliko, da so obdržali Trst, ker so se zbal komunistizma. Neka konvencija OZN iz leta 1947 pravi, da ne sme biti zaprt dostop do morja državi, ki je v zaledju, toda prav to se je zgodilo Sloveniji. Imel sem na obisku prijatelje iz Nove Zelandije, ki so vedeli, da so prav njihovi vojaki prvi za partizani vstopili v Trst, in ko so pogledali na zemljevid, so me začudeno vprašali, ali se s tako mejo strinjamo, čeprav so naši klečeplazili pred Stalinom! Njihov cilj je bil tedaj le izvoz komunističnih idej na zahod, zahod pa se je tega upravičeno bal in meja je sedaj taka, kot je! Žvižganje v Bazovici sovпада s splošno gonjo proti vladi, ki jo vztrajno podpihujejo levičarski novinarji, opozicija, katerim prav nič ni mar ne Slovenija ne slovenski narod. Predvsem pa so proti Janezu Janši, kar žal podpira tudi predsednik republike Türk, ki ga istočasno, npr. Toš v Delu, že razglašajo za ponovno izvoljenega predsednika države. Ob tej misli se kar zgrozim, saj bi morali vendar Slovenci izvoliti novega človeka, ki ima čut in posluš za vse Slovence, ne pa da dela razdor!

Zavedam se, da nimam moči, a po svojih močeh se bom boril, da ne bi več vabili kakšnih praporščakov z rdečimi zvezdami, ki jih natikajo na triglavke in se z njimi semijo. Triglavka s trobojnico (zastavo) in zvezdo ne obstaja, to je laž novodobnih "borcev", ki so tako zavedeni, da sploh ne vedo, kaj je prav in kaj ne! Pred nekaj leti, vsekakor pa po naši samostojnosti, so se nekateri pojavili tako "našemu" npr. v Ajdovščini na proslavi; med njimi sta bila tudi Rop in Kacin, ki sta se našemu tako kapo, ki nikoli ni bila resnična, to je laž! Triglavka je bila prepovedana že z Dolomitsko izjavo, tedaj pa so jo morali zamenjati s titovko in zvezdo, brez naše zastave! Tisti, ki tega ne vedo ali trdijo drugače, to počno s hudobijo, ki jo premorejo le komunisti! Ponosa, da smo Slovenci narod, ki ima možnost govora v svojem jeziku, tudi v Bruslju, žal nimamo. Vse kaže, da nimamo ne ponosa ne smelosti, v tem ima Boris Pahor v celoti prav. Žal je tudi resnično tako!

Silvan Štokelj

Ob 60-letnici smrti Vinka Vodopivca / Opereta na Gradu Kromberk Kovačev študent v izvirnem ljudskem duhu

V letu 2012 se še posebno na Primorskem z veliko hvaležnostjo spominjamo na duhovnika, skladatelja in zborovodjo Vinka Vodopivca ob 60-letnici njegovega odhoda v

letu najbolj dejavni, saj so njemu v hvaležen spomin priredili več koncertov, ki si bodo sledili še v oktobru in novembru. Vrhunec teh praznovanj je bila postavitev spevoigre Kovačev

ške pesmi, ki dopolnjujejo in bogatijo glasbeni komedijski splet. Poleg omenjenih pevcev so glasbeno veseloigro oblikovali solisti: Manuel Pintar (kovač Vleci-meh), Polona Kante Pavlin (Meta, njegova žena), Borut Orozovič (Janez, njen sin), Marko Pavlin (Žan, poštni sel), Domen Kozinc, Peter Princič, Bruno Šimčič, Tamara Ušaj Bizjak, Miha Remec in Bojan Vuga, ki so posebili Janezove sošolce, prijatelje in pevko v gostilni. Na klavir jih je spremljal Miha Štokelj. Za glasbeno vodstvo je bil zadolžen Vladimir Čadež, ki se je v zadnjem prizoru pojavil na prizorišču oblečen v talar. Režiser Bolčina je s tem želel počastiti zborovodsko vno Vinka Vodopivca. Ljudske pleske, ki poživljajo dogajanje, (v uvodnem prizoru je sicer plesni intermezzo le

Foto Martina Trampuž

malce predolg), so izvajali člani Folklornega društva Gartož ob spremljavi glasbenega kvarteta. Naj med protagonistmi še posebej omenimo Manuela Pintarja, ki je s svojim polnim, lepo izoblikovanim basom, tudi igralsko učinkovito, prikazal različna očetova razpoloženja, baritonista Boruta Orozoviča kot veseljaka študenta, nato pridne-

študent, ki jo je Vodopivec zložil l. 1910 na libreto svojega stanovskega kolega Ivana Kovačiča (1873, Avče nad Kanalom - 1936, Vrhovlje v Goriških Brdih), ki je pod psevdonimom Soški pisal za slovenski dunajski list Zora in se tako podpisoval tudi pod poznejšimi zapisi. V spevoigri Kovačev študent je protagonist robot, a pošten in

Foto Martina Trampuž

delaven kovač, ki je poslal sina študirat na Dunaj, a ta je tam zapravil očetov denar za veseljačenje po gostilnah s prijatelji. Zato ga je oče šel iskat in ga doma izučil v poštenega, svoje-mu delu predanega kovača. Glasbeno delo je prežeto z ljubeznijo in spoštovanjem do preproste, a socialno in moralno pokončnega slovenskega človeka, ki velja več kot dunajski izobraženci, ki radi škilijo za ženskami in popivajo. Prav pri poudarku tega ljudskega duha se je zaustavil režiser, sicer dramski igralec, član SNG Nova Gorica, Radoš Bolčina, kateremu je bilo zaupano režijsko vodstvo odrske postavitve (pa tudi scenarija in izbire scenskih elementov, med katerimi je izstopal kovaški meh), ki je bila premierno uprizorjena v nedeljo, 16. septembra, v sugestivnem okolju amfiteatra gradu Kromberk. Kljub hladnemu večeru se je v njem zbralo okrog tisoč gledalcev, ki so z velikim navdušenjem spremljali izvajanje pevcev MoPZ Kromberški Vodopivci, MoPZ Lipa Ravnica, Domači pevci iz Lokovca, KTD Lokovec; ti so izvajali skladbe Vinka Vodopivca in ljud-

ga kovača, in tenorista Marka Pavlina, Žana, zmeraj žejnega poštnega sla; pri tem komično še posebno poudarjeno izoblikovanem liku je bil razpoznaven poseg igralca Bolčine. Publika je ob koncu navdušeno ploskala izvajalcem in ti so ustregli njeni želji ter še enkrat glasno in z zanosom odpeli nadvse priljubljeno Vodopivčevo skladbo *Zabja svatba* ali kar *Žabe*. Večer so poleg KD MoPZ Kromberški Vodopivci omogočili Javni sklad RS za kulturne dejavnosti OI Nova Gorica, Zveza kulturnih društev Nova Gorica, Glasbena šola Nova Gorica, Mestna občina Nova Gorica, Goriški muzej in Slovensko narodno gledališče Nova Gorica. Ob koncu naj spomnimo bralce, da se je ob 40-letnici Kulturnega centra Lojze Bruž, nekdanjega Katoliškega doma, l. 2002, zaiskrila, tudi z več komičnimi gledališkimi dodatki, spevoigra Kovačev študent v Gorici v veliki dvorani KCLB pod režijo Adrijana Rustje in taktirko Hilarija Lavrenčiča, ki je za to priložnost iz izvirne klavirske spremljave napisal partituro za cel orkester.

IK

NOVI
GLASODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 25. septembra, ob 14. uri.

Življenje je treba živeti do konca!

Minevanje

Berem, da je naš priljubljeni veslač Iztok Čop zadnjič potopil vesla v domače vode Blejskega jezera. Konec veslaške kariere, ki mu sam pravi konec nekega poglavja in začetek drugega. Dan, nedelja, je že itak jesensko siv in turoben, tako da me ta novica napolni z občutkom minevanja, odtekanja. Panta rei ... in nič se ne vrne.

Življenje gre hitro, vsako zaključeno poglavje pomeni prehojeno pot, na katero se ne vrne več. Nikoli več. In korak za korakom se bližamo dnevu, ko je poti konec, ko je konec sanj in konec vsakega načrta. Ne vem, zakaj ob Iztoku Čopu pomislim na svojo taščo, ki smo jo ravno pred dobrim mesecem odpeljali v dom za starejšo.

Začelo se je nenadoma, nepričakovano. Nekaj se ji je pač dogodilo, nekaj resničnega ali namišljenega, da ni hotela več živeti doma, da ni prenesla niti trenutka samote. Čeprav so zdravniki trdili, da je zdrava kot riba, se je začela pritoževati nad vsem, nad pritiskom, nad bolečinami v hrbtu, nad prebavo in silila je v bolnišnico, kjer je seveda niso hoteli sprejeti. Z možem sva ji dopovedovala, da je vse v redu, da je čisto sposobna živeti samostojno, da lahko kuha, lahko odhaja z doma na sprehod ali po nakupih. A ona, kot bi ne slišala naših besed, da ne more, da je noge ne držijo, da je lahko samo še v postelji, pa da nujno potrebuje zdravnika in zdravila. Pred enim samim me-

secem pa je še vozila avto in hodila na sprehode.

Vse skupaj je bilo iz dneva v dan slabše, začela nas je klicati tudi ponoči, ni imela miru, samo jokala je in tarnala. Niti naša niti zdravnikova prisotnost ji nista bili v oporo. Samo pomirjevala, vsak dan več jih je potrebovala, in vsak dan je bilo težje.

Ko smo nekega večera spet poklicali rešilca, ker smo verjeli, da ji je res slabo, nam je zdravnik povedal, da ne more več živeti sama in potrebuje stalno strokovno nego in podporo. Sicer pa je popolnoma zdrava, samo psihično je motena. Svetoval nam je dom za starejšo.

In začelo se je tavanje po domovih. Najprej v Nabrežino, kjer ni bilo prostora, nato na Opčine, kjer smo našli pristo sobo in je tašča ostala nekaj tednov. Ob vstopu v dom sta me najbolj prešinili temačnost in tišina, ki so jo motili samo televizija in kakih deset parov oči, ki so brez občutkov in brez želja buljile nekam v neznanost. Morda vame, ki sem pravkar vstopila, morda preko mene v praznino. In na moj pozdrav se ni oglasil nihče, kot bi bili te oči in ta usta že utrujeni pozdravljanja, ki ne prinaša besed, niti prijateljstva.

Tašča je v domu po cele dneve ležala, ni hotela iz postelje, tudi potrudila se niso, da bi jo pripravili k temu. Razumem, kajti tudi mi nič ne dosežemo pri njej. Kot bi si vteplja v glavo, da ji je življenje dovolj, kar tudi stalno ponavlja.

Ne morete tako, vpijem, življenje je sveto, življenje je bogastvo, življenje je neprecenljiv dragulj, tudi ko se izteka, tudi v trpljenju. In vam nič ne manjka, denar imate, svoje stanovanje, svoj avto, blagostanje in prijatelje. No, teh

pravzaprav nima veliko, kajti od mladih nog je živel le za denar. Jezim se in vpijem. In se spomnim svojega očeta, ki je, kljub temu da je umiral in trpel zaradi raka, hrepenel po soncu, domu, mucu, ki mu je doma delala družbo. Te besede so kletev, govorim tašči, pomislite na vse tiste, ki zares trpijo, na otroke, ki umirajo, na vse tiste, ki jim bolezen ubije sanje, ko šele brstijo. Za vašo leta ste zdravi, ji govorim, hvaležni bi morala biti za zdravje, ki ga še imate. A ne poslušate, besede gredo mimo nje, ne sliši, oči zrejo v prazno, usta pa naštevajo namišljene bolezni, govori o raku, ki ga nima, o bolečinah v hrbtu, o visokem pritisku, pa ima skoraj nizkega. Življenja ji je dovolj in jaz je ne razumem, obsojam jo. Najdemo pristo posteljo v Renju. Lepši, novejši dom, sobe z

balkonom, svetla dvorana, prostran vrt sredi njiv in vinogradov. V jesenskem soncu je vse zlato obarvano. A oči, ki že izveže strmiyo vame, so enako prazne in enako brez vsakega upanja. Tudi tu mi nihče ne odzdravi, telesa ležijo na števil-

ves dan tako ležijo", vprašam bolničarko. "Ves dan, poskušali smo jih privabiti k raznim dejavnostim, upali smo, da bodo poslušali glasbo, a jim je vse skupaj šlo na živce. Oči ždiyo in me gledajo, a vem, da me ne vidijo, da nisem zanimiva, kot ni nič več zanimivo na tem svetu.

Tašča je enaka njim, brez volje, brez upanja, brez sanj. Zakaj tako, vpijem, zakaj ne marate živeti, zakaj ne vidite sonca in govorite le o mrazu. Ni ji mar, sovraži tudi nov dom, sovraži to, da mora tu obvezno vstati iz postelje. Spala bi pravi, samo spala. Odidem, ker med nama ni dialoga, ker je ne razumem, ker nočem razumeti, zakaj je nekdo nenadoma odklonil življenje in prosil za v dom. Tako iz dneva v dan.

Tesnoba polteme in tišine mi sledi, ne morem se znebiti pogleda na tista skrčena telesa, na televizijo, ki govori v prazno, in na dneve, ki so vsi enaki in brez vsakega smisla. Ne vem,

zakaj se spomnim na poletje in na jezero Weissensee. Tam smo spali pri Johanu, prijaznem gospodu, ki je pravkar dopolnil 94. leto. On je bil drugačen, čeprav veliko starejši. Njemu so se iskriale oči, ko je govoril o svojih čebelah, mi pa smo se smejali, ko se je vsak dan odpeljal na planino s svojim novim Yetijem. Johan je ljubil življenje in na njegov nasmeh ni mogoče pozabiti. To je nasmeh, ki bi pristajal vsakemu dvajsetletniku. V njem je moč in ljubezen do življenja.

Spomin na Johana mi vrača upanje. Vem, da ne spadamo vsi v domove, ki so podobni čakalnicam na smrt, vem, da je štiriindevetdesetletnih Johannov veliko, in upam, da bom nekoč med njimi. Nekateri ljubimo življenje in upam, da bo tudi življenje samo usmiljeno in dobrohotno z nami. In da ga bomo lahko dostojno živeli do konca.

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

127

Pred dnevi me je prijatelj Samo vprašal, ob morju sva čakala najine sinove, ki so jadrili v Sesijskem zalivu, če nimam tudi sam občutka, da naša slovenska narodna skupnost v Italiji ne deluje več kot skupnost, vsaj taka skupnost ni več, kot sva je bila midva deležna pred desetletji, še pred nekaj leti. Nobe ne nostalgije po "dobrih starih časih" ni bilo v tem vprašanju, le bistra, a tudi bridka ugotovitev, pravzaprav vprašanje, zakaj je tako, kot je, ko smo kot posamezniki sredi neke skupnosti, a se sami ne čutimo več del nje. Nekaj nam vsem manjka, na obeh vseh je, da ne delujemo več kot skupnost, ne v dobrem in ne v slabem.

Samova prijazna žena Erika je bila z nama, eden tistih srečnih popoldnevov ob morju je bil, ko se poletje prevesi v jesen in se ti zdi, da je čas obstal, ne preveč vroče ni bilo in ne preveč hladno, blagega morskega vetriča ravno dovolj, da so naši otroci jadrili, opazovali smo jih, kako so kot račke za materjo raco, strumno in v dolgi, urejeni vrsti pluli iz sesijskega portiča za čolnom potrpežljivega trenerja jadralskega kluba Čupa, Matije, na odprto morje.

Turisti so se v tem času že porazgubili, mi trije smo sedeli na pomolu in zrlji v obzorje, ki se je izgubljalo za mirnim morjem.

Morje je dihlo svoje večno življenje v nas. "Poglejta, kako je s tem, sam to doživljam kot veliko stisko tudi na poklicnem področju, po eni strani se zavedam tega, kar si sedaj ti Samo povedal, tudi zato pišem rubriko Kaj sploh počnem tukaj?, kjer redno stavim svoje pomisleke o smiselnosti lastnega in drugih početja v naši sedanjih družbi na prvo mesto, po drugi strani pa se borim proti tisti pogubni avtocenzuri, ki je pri našem pisanju vedno več. Naj razložim, navedel bom samo primer, recimo: o naši šoli, o šoli s slovenskim učnim jezikom, ne zmorem napisati ničesar tehtnega več, samo nemo opazujem, kaj se dogaja. V trenutku, ko bi zapisal svoje pomisleke, če je prav, recimo, da se je naša šola tako na široko in brez pomislekov odprla italijansko govorečim otrokom in staršem, bi se usulo, po meni in časniku. Po petnajstih letih, toliko let namreč že vozim vsak dan svoje otroke z Oglejskega v Gorico v slovensko šolo, vidva vesta, da imam trijezično družino, da zato nisem nacionalist, kot bi se mi rado in takoj očitalo!, enostavno ne zmorem več napisati ničesar o italijanskih profesorjih, ki učijo na slovenskih šolah, ne o italijanskih starših, ki se ne naučijo ene same slovenske besede, čeprav imajo svoje otroke v slovenski šoli, ne o osebju, ki dela na slovenskih šolah, a pošilja svoje otroke v italijanske šole, da o profesorjih, ki to počno, ne rečem nobe, kot tudi ne morem napisati niti enega samega tehtnega pomisleka več o ravni znanja določenih profesorjih, ki učijo na naših šolah..." sem utrujujoče začel.

Erika je vzdihnila, se zazrla tja čez, proti morju, ki se je odpiralo v Graško laguno, a morje ni odgovorilo.

In sem nadaljeval o tem, da ne zmoremo več, v tej naši slovenski narodni skupnosti, katere sestavni del smo, niti pošteno spregovoriti o sodelovanju, ampak si raje pišemo pisma po časnikih, se raje obkladamo z obtožbami, kot pa, da bi sedli za mizo in se brez nepotrebnih sprenevedanj pogovorili o pomembnih stvareh. Odprto, jasno, tudi trdo, a iskreno. Upam preveč, najbrž.

"Čas pa nas načenja", sem bil črnogled, dodal sem še misel o "tekoči družbi", katere del smo, ko pa so vse oporne točke, te nekdanje trdne, jasne, oprijemljive sidriščne točke, med njimi je bila tudi in predvsem narodna pripadnost, vse bolj izmuzljive, če ne že ravno "tekoče".

Samo Zygmuta Baumana pozna, kar mu kot podjetniku ne onemogoča, da se v življenju drži pravila,

Pogled na veslaško panogo v Sloveniji

Legenda slovenskega športa je spravlil vesli v klet

Na velikem ljudskem prazniku ob Ljubljani se je prejšnji teden od aktivnega veslanja poslovil legenda slovenskega športa, veslač Iztok Čop, sinomim za 20 let uspehov. V karieri je osvojil štiri olimpijske medalje in 12 kolajin na svetovnih prvenstvih. Prvo člansko medaljo je v dvojcu brez krmarja izboril skupaj s sedanjim predsednikom Veslaške zveze Slovenije Denisom Žvegljem že v osamosvojitvenem poletju 1991, sicer še v jugoslovanskem člunu, a na zmagovalnem odru že s trobojnico mlade slovenske države. Leto kasneje je ista naveza osvojila prvo olimpijsko medaljo za samostojno državo. Posebno

zgodbo je Čop spisal v dvojnem dvojcu z Luko Špikom, s katerim sta bila med drugim trikrat svetovna prvaka v dvojnem dvojcu, svetovna rekorderja, osvojila pa sta tudi komplet olimpijskih medalj, v Sydneyju 2000 zlato. V Atenah sta bila srebrna, posebno zadoščene za 40-letnega Gorenjca pa je dejstvo, da se v letu 2012 poslavlja z novim uspehom, s svojo četrto olimpijsko medaljo. Čop in Špik sta bila namreč na nedavnih Igrah v Londonu na regatnem polju v Etonu v dvojnem dvojcu tretja (odprla sta zbirko kolajin, ki so jo nato dopolnili zla-

način dela do vrhunskosti, da se je na letošnjo olimpijado – ob že zmanjšani storilnosti zaradi let, ki minevajo – sploh najbolje pripravil. Žal je veliko pozornosti v intervjujih bolj kot strogo športnim vsebinam in tekmovalnim obračunom fantastične zgodbe o uspehu šlo dejstvu, da bo moral šele zdaj, v zrelih letih in z družino na ramenih, razmišljati o tem, kako se bo preživljal, saj z vrhunskim športom (v revni panogi) ni obogatel, prej nasprotno. Že v prejšnjih letih so bila sredstva problem. Spomnimo se samo nekega izbo-

ra Športnika leta pred nekaj zimami v Ljubljani, ko sta s Špikom ostala v baru pred Linhartovo dvorano Cankarjevega doma na pivu, ker sta bila v polemiki z Veslaško zvezo in Olimpijskim komitejem Slovenije zaradi neizpolnjevanja finančnih obveznosti. V bistvu si bo moral šele

poiskati spodobno službo, pravi pa, da bi rad ostal v svetu športa, mogoče kot trener ali trgovec z opremo. Če pomislimo na šampione iz drugih športov, ki služijo milijone evrov, potem se zdi skoraj neverjetno, da si mora velikan takega kova in s spiskom mednarodnih dosežkov, ki napolnijo nekaj strani, pri štiridesetih komaj zagotoviti dostojno eksistenco. Vsekakor hvala Iztok Čop! Junak, ki nam je v vročem avgustovskem dnevu še enkrat napolnil srca, potem ko nas je navduševal polni dve desetletji.

HC

Gusti di Frontiera

Okusi na meji

Let'sGo!
Gorizia

**Gorica vedno
pri roki.**

Referenčna aplikacija za vsakogar.
Naloži si jo sedaj!

Available on the
App Store

Get it on
Android
Market

<http://letsgo.gorizia.it>

Gorica
27. | 28. | 29. | 30.
septembra
2012

Evropa na mizi.

